

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.

Pe jum. an . . . 12 "

Pe 1 lună . . . 2 "

Nrul de Duminecă
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
un an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Deák Ferenc-utca 20.INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscrisurile nu se în-
apoiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Do ut des.

Spectabilii, Magnificii și Ilustrisimii domni procurori reg. ung. de toate gradele își perd răbdarea și-și fac de lucru când li-se pare, că Excelențele lor consilierii Maj. Sale Regelui Apostolic și »națiunea«, care îi susține, nu se bucură la români de destule simpatii, și se încruntă rău, când se ivește pe ici pe colo câte un păcătos, pe care-l ia gura pe dinainte să facă mărturisirea că tot își mai aduc români aminte de timpurile când consilierii erau ai unui Împărat oare-care.

N'au Spectabilii, Magnificii și Ilustrisimii să și peardă răbdarea, nici să-și facă de lucru, nici mai ales să se încrunte, căci, oameni de legi fiind, ei știu prea bine, că românii, oameni cu bun simț practic, au stabilit între altele și principiul »Do ut des«, ceea ce pe românește va să zică »Ce ai sămănat răsare« ori »Cum zici bună ziua, așa ți-se dă răspunsul«.

Dragoste cu de-a sila nu se poate, și cel ce vrea să se bucure de simpatii are să facă ceva, ca să și-le câștige.

Puține le-au dat românilor consilierii odinioară împărătești, dar tot le-au dat pe ici pe colo câte ceva, și ceea ce mai e bun în mijlocul multelor rele e lucru rămas din timpul, când consilierii nu erau încă ai regelui și se susține azi cu mare chin și mare vai.

Ai tu, române, biserică bine întemeiată, ai școli, ai reuniuni culturale, ai rânduială bună în satul tău și în gospodăria ta, — toate sunt rămase din timpul, când cântai »biruință Împăratului nostru dăruiește«. Ba mai aveai atunci și mulțumirea, că în biserică ta și în școala ta nimeni nu se amestecă — decât, poate, ca să-ți vie într'ajutor, iar pe la dirigătorii și la judecăți erai întâmpinat cu cinstea cuvenită și ți-se vorbea în limba ta.

Ce au dat însă consilierii M. S. Regelui Apostolic? Ce au făcut, ca românii să nu și mai aducă aminte de timpurile trecute?

Nimic n'au dat, nimic n'au făcut!

E deci lucru firesc, că și azi, după patruzeci de ani, românii zic »Împărat«, când vorbesc despre monarhul lor și înțeleg pe altul când li-se zice »Rege«.

Fără îndoială, că nu e nici corect, nici bine așa, dar e adevărat, că așa este și că așa are să și rămâie câtă vreme nu face nimeni nimic pentruca românii să simtă, că e pentru dânșii mai bine să aibă Rege decât Împărat. Prin gazete și prin actele oficiale se scrie, ce-i drept, și prin întruniri publice ori în dietă se zice »Rege«, cum se cuvine, dar în inimile oamenilor tot »Împăratul« rămâne, căci i-a cam speriat pe toți acel »Ö Felsége a király nevében«, pe care Spectabilii, Magnificii și Ilustrisimii îl scriu în fruntea marș-rutei, cu care îi trimt pe concetățenii lor în temnițe.

Altfel au să pornească și Consilierii M. S. Regelui Apostolic, și Spectabilii, Magnificii ori Ilustrisimii lor păzitori, dacă țin, ca românii să uite în cele din urmă, c'au avut odată Împărat și să cânte cu toată inima, ca în România, »biruință Regelui nostru dăruiește«.

Așa numai, cu »Ö Felsége a Király nevében« nu se câștigă simpatii și Spectabilii, Magnificii și Ilustrisimii, încruntându-se prea de tot des, mână apa la moara celor ce-ar voi să fie iar cum au fost odată, — dacă nu mai bine, cel puțin așa.

După douăzeci și atâția de ani guvernul ungar și procurorii săi tot ar fi putut să ajungă în cele din urmă la convingerea, că cu întemnițări, cu amenzi și cu procese de presă pot să-i sperie pe sași, ar putea să-i sperie pe evrei, dac'ar face și ei vre-odată politică opozițională, dar pe români, pe slovaci ori pe sârbi îi fac cu atât mai stărui-tori.

Temeliile statului ungar nu se așează nici pe legi, nici pe sentințe judecătorești, nici pe tunuri și pe baionete de jandarmi, ci în inimile oamenilor, iar pe aceste nu d-nii procurori de toate gradele le câștigă.

Szólmádás. Sub acest titlu (pe românește: Adorarea cuvintelor, frazelor) a apărut o broșură, care ni s'a trimis și nouă la redacție. Autorul, un ziarist din Strigoniu, demască mișelile ovreilor din Ungaria, și 'ndeosebi ale presei iudovite. Intențiunea autorului este desarmarea iudovilor și împăcarea maghiarilor cinstiți cu celelalte națiuni din țară. Autorul insistă mult asupra împrejurării, că ovreii au stricat relațiunile pacifice din țară. Aceasta e adevărat, iar intențiunea autorului e laudabilă, dar irealizabilă.

Măcelul dela Cernova judecat în Reichsrath.

După cum eră de prevăzut, știrea despre îngrozitorul măcel dela Cernova a făcut o profundă impresie în toată Europa. Mai impresionate au rămas popoarele slave din Austria. În ședința de ieri ele au și dat, în Reichsrath, expresiune adâncii lor revolte.

Deputații *Fillinger* și *Hruban* au inter-pelat adică în Reichsrath, arătând întreaga crimă dela Cernova și folosind amândoi cele mai aspre cuvinte la adresa guvernului ungar.

Deputatul ceh *Zahrandi* întreabă că după cum Reichsrathul a exprimat condoleanțe și simpatia sa Italiei, cu prilejul cutremurului de pământ dela Calabria, tot așa: *este dispus prezidentul să cuprindă în protocol expresiunea durerii tuturor deputaților slavi?*

Deputatul *Bianchini* (care, împreună cu Lueger, a primit cu atâta căldură la 1892 pe memorandiștii români) își exprimă cea mai adâncă indignare față de omorul dela Cernova. *E de părere să se exprime condoleanțe nu numai slovacilor, pentru omorirea celor 13 nevinovați, ci și față de toate*

naționalitățile din Ungaria, cari gem sub jugul îngrozitor al ungarilor.

Prezidentul *Weisskirchner* declară primite propunerile și din parte-i de asemeni exprimă regrete (*aclamațiuni în Reichsrathul întreg*).

În decursul ședinței au vorbit și alți numeroși deputați, între cari s'a distins mai ales cehul *Mozarik*, care arată suferințele celor două milioane slovaci, frați ai cehilor, a strigat indignat și aplaudat de tot parlamentul: — *Ceeace se întâmplă în Ungaria, este neomenos!*

Dr. Markov: Das ist magyarisch!

Mazarik: Naționalitățile cu adevărat sunt terorizate și demoralizate. Asta o recunoaște sincer și — regele!

— *Guvern de betyári*, — se strigă din toate părțile.

Toate ziarele austriace sunt pline cu articole despre vărsarea de sânge dela Cernova, toate condamnă cu asprime crimele săvârșite.

Cehii cer intervenția papei.

Din Viena se telegrafiază următoarele: În urma prigonirilor de tot felul la cari sunt expuși preoții naționaliști slovaci, clubul național parlamentar al cehilor a adresat papei Pius X un memorandum scris în limba latină. Într'ânsul ei roagă pe papa să accelereze procesul canonic ce hierarhia bisericească ungurească, reprezentată prin episcopul șovinist *Párvy* dela Szepes a pornit contra lui *Andrei Hlinka* pentru a-l teroriza și a-l face să nu-și apere neamul. Ar fi în contra intereselor supreme slavone dacă papa ar lăsa ca preoții bravi să fie prigoniiți în felul acesta. Dacă papa ar permite și nu ar interveni, scăpând pe *Hlinka*, asta ușor ar putea slăbi în slovaci credința catolică și i-ar răci față de biserică sub al cărei regim sufer cele mai cumplite torturi și fărâdelegi.

În toată lumea catolică memorandumul acesta face o impresie deosebită. Papa el însuși știe că cehii nu glumesc, ci când pornesc o acțiune, nu o lasă pe jumătate. Dovadă au dat, în privința asta, pe vremea husiților.

Conflict între cele două guverne.

Cele întâmplate ieri în Reichsrathul din Viena a tulburat grozav coaliția și pe guvern.

Aseară s'au convocat de urgență cele trei partide aliate. La consfătuire au fost de față și miniștri. A prezidiat *Ugron*.

Cel dintâi a luat cuvântul *Visontai* Soma (recte Weiss Salomon). Foarte îngrijat de soarta »nației«, numitul neomaghiar a arătat că în Reichsrath s'au amestecat în chip grav în afacerile interne ale Ungariei și s'au adus insulte grozave ungurimei întregi. *S'a atentat la suveranitatea regatului ungar în chip mișelesc*, — a zis, aplaudat de patrioți. Autoritatea regatului nu permite să lăsăm neresbunată o asemenea crimă.

Spune larg cele petrecute în Reichsrath și termină cerând ca guvernul să respingă acest atac și să apere vaza statului.

Ugron zice că este de nesuferit nebunia ce se comite mereu în Austria, al cărei parlament se amestecă în afacerile interne ale Ungariei. Speră însă că guvernul actual va ști să apere vaza neamului și a țării. Ar trebui să ne întoarcem fața dela un guvern care nu și-ar considera de supremă datorie și n'ar avea curajul să apere suveranitatea și independența țării.

S'a trecut apoi la alte chestii.

S'a și găsit cine să apere suveranitatea țării: cel care alergase prin Austria să vândă — ovăș, falitul și condamnatul care i-a dat de mal pe nefericiții secui, Rabonbanul năbădăios, — și anemicul jupân Salomon Weiss... Ce-o să mai ridă austriacii!

Lupta în parlament.

Din ședința de Marți.

Vorbirea dlui dr. T. Mihali.

Dr. Mihali: Onorată Cameră! Am onoare a vă aduce la cunoștință în numele partidului naționalist (întreruperi: Nu există) că nu primim proiectul de indemnitate, nici nu avem încredere în guvern. Vă voi face cunoscute motivele noastre: Guvernul actual la venirea sa la putere a promis hotărât că va face sufragiul universal. Noi am dezvoltat mai pe larg în programul nostru și în discuția la mesaj trebuința neapărată a introducerii votului universal și a constituției bazate pe reprezentanța adevărată a poporului. De atunci au trecut 18 luni fără ca guvernul să fi venit cu un proiect referitor la acestea, fără a-și fi împlinit promisiunea. În schimb însă declarațiile unora dintre membrii guvernului au produs în țară în loc de liniștirea spiritelor neliniște și nemulțumire.

Noi, partidul naționalităților, ne-am năzuit cu toată forța noastră de activitate să câștigăm tot mai mulți aderenți pentru ideea sufragiului universal și azi nu mai suntem singuri, ci cutez a spune, că sufragiul universal adevărat îl cer 80 la sută dintre cetățenii Ungariei.

Regretăm, că pe când noi, ca partid (contraziceri sgomotoase) ne-am arătat cât se poate de obiectivi, d-voastră n'ați știut: prețului obiectivitatea noastră, ci ne-ați împiedecat în acțiunea noastră

prin întreruperi ofenzătoare, ba ați împiedecat pe unii dintre noi în exercitarea datoriei și dreptului lor, ați oprit libertatea cuvântului (Sgomot mare, aprobări la naționaliști).

Președintele (sună): Dl deputat a zis că dv. ați fost împiedecați în libertatea cuvântului.

O voce (dintre naționaliști): E adevărat.

Președintele: Nu e adevărat. Eu totdeauna mi-am făcut datoria...

Dr. Șt. C. Pop: Dar au prezidat și alții. (Sgomot mare).

Președintele (sună): față de fiecare deputat, fără deosebire de partid, căci am chemat totdeauna la ordine pe cei ce voiau să vă stânjenească în libertatea cuvântului și în general am procedat conform regulamentului (aprobări generale).

Dr. Mihali: Nu voesc să provoc discuții lungi, dar cred că vi e cunoscut că de prezent o chestie foarte importantă e dată comisiei de imunitate spre judecare, tocmai pentru motivul împiedecării libertății cuvântului. Regretăm mult că chestia aceasta nu s'a judecat până acum, mai ales pentru că chestia aceasta nu ne privește numai pe noi, partidul naționalităților, ci e vorba aici de chiar autoritatea parlamentului — și pentru că a făcut senzație în lumea întreagă. Trebuie să declar totodată, că nedreptatea făcută nouă este vătămarea a însuș parlamentului acestuia; acum, Camera din nou are ocazie să-și repare prestigiul pierdut (Zgomot, aprobări la naționaliști).

Președintele: Chestia pe care o amintește dl deputat, e dată în grija comisiei de imunitate. Să binevoiască să aștepte în liniște avizul ei. Regulamentul camerei nu dă voie să se discute lucrurile înaintate acestei comisii, înainte de a se ști hotărârea ei. (Așa-i!). Dacă dl deputat urmează în felul acesta, mă văd nevoit să-i detrag cuvântul, — și aceasta nu va mai putea fi considerată ca țărnire a libertății cuvântului. (Aprobări în dreapta și în stânga).

Dr. Mihali: On. Cameră! Noi am purces în modul cel mai obiectiv la înlăturarea nizuinelor noastre și a singuraticelor puncte ale programului nostru, iar dacă mi am luat acum voie să spun că parlamentul acesta n'a purces la fel față cu noi, n'am făcut altceva decât am constatat starea faptică. (Aprobări din partea naționaliștilor, — stânga contrazice).

Revin la subiect și motivez neîncrederea, pe care o arătăm guvernului. (S'auzim!) Motivul de căpetenie este acesta: guvernul n'a ținut în seamă interesele țării, când a dezbătut punctele transacției, și d-voastră veți recunoaște dimpreună cu mine, că învoiala cu Austria și urcarea cvotei s'a făcut spre paguba țării. Singura scuză, adusă de chiar

ziarele coaliției, e că situația e desnădăjduitoare. Așa este. Dar cine a creat situația aceasta? Nu majoritatea de azi? Când a început lupta n'a putut prevedea urmările? Și când a primit cărma țării n'a înțeles că nu e lucru cuminte să se îngreiească în strunga patriotismului, adevărat să dogmatizeze concepția absurdă că numai aceia sunt patrioți, cari sunt în staulul coaliției, iar ceilalți sunt trădători de patrie? Numai la noi s'a pomenit atitudinea aceasta față de partidele adverse, căci în toate celelalte țări din lume e îngăduită formarea de partid, și nu se găsește astăzi niciari atacuri contra grupărilor pentru patriotism sau lipsa de patriotism, — decât la noi. Așa a fost și înainte vreme: se vede că boala s'a legat și de guvernul coaliționist, și deci a porunci, oficios, ca toți cei ce nu fac parte din majoritatea parlamentară, să fie ținuți de vânzatori ai țării, (risete și sgomot în stânga), ba încă dacă cineva dintre noi are sau a avut legături personale cu vr'un așa numit »drabant« ori cu socialistii, ni-s'a strigat: iacă o nouă dovadă a trădării de patrie (sgomot. Strigăte: Credem, credem!) Așadară mărturisii înșivă.

Eu nu cred să folosească ceva nici țării, nici chiar partidelor, certurile aceste cu temeuri așa de puțin serioase. M'aș bucura să aud discuții pentru binele de obște, discuții cu fond științific, și să nu se găsească guvern, partid, nici for competent, care să ne arunce în față trădarea de patrie fără motive, fără dovezi.

Un glas (în partea stângă): Ai umblat prin România?

Dr. Mihali: Am umblat și voi mai umbla. (Sgomot.)

Președintele (sună). Liniște; regulamentul Camerei nu permite să întrerupeți pe orator.

Dr. Mihali: Eu însă știu, că noi ca deputați naționaliști avem puțină libertate după părerea dvoastră în țara aceasta, și și atunci ne priviți cu ochi răi, când călătorim în diferitele ținuturi ale țării, ba ce e mai mult, guvernul cheltuiește milioane, să descopere conjurațiile de pe la Lugoj ori mai știu de unde, (ilaritate) și după aceea iese la iveală că nici nu am fost pe acolo. (Sgomot). Însă cu ocaziunea aceasta o spun limpede, ca nu am fost prin România, numai în afaceri familiare, ci am fost și exmis ca încrezutul unei firme, pentru o învoială, pe care, e permis să le faci atât în România, cât și în Franța, ori Anglia. Dar nu cred, că este vre-unul între dvoastră, care mi-ar putea documenta, că eu aș fi făcut politică în România. Dacă însă dnii merg așa departe, încât voiesc să ne oprească și dela cercetarea neamurilor noastre, ori dela îndeplinirea afacerilor noastre particulare în România ori în

FOIȚA ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

Impresii din apus.

De Octavian Crișmariu.

Dijon (Franța), Octombrie.

Am obiceiul, că de câte ori stau înaintea unui tablou nou, — îl judec după prima impresiune. Și deoarece viața din străinătate mi-s'a părut totdeauna ca un tablou nou, vreau mai înainte să-mi descriu prima impresie, care mi-a produs-o străinătatea, și numai după aceea să intru în mai amănunte.

Când pentru prima oară am sosit în München, eră seara la 9 ore. Având acolo un amic, plecai să-l caut, ca să mă odihnesc la el peste noapte. Cu toate însă că aveam Bedeckerul în mână, nu știam în ce direcție să apuc.

Înaintea mea păsea aspru un lucrător, cum se vede se grăbea către casă. Îl ajunsei și-i întrebai, — unde mi-e strada. »Ce număr« — și mă conduse până la poarta casei. Aici după ce sună își luă adio și se reîntoarse în direcția, pe unde am venit. Îl urmau cu privirea: sărmanul om și-a uitat de grabă, când e vorba să facă bine aproape-lui său.

Mi-se deschide poarta, și intru. Amicul meu însă nu mai locuia acolo. Eram c'am năcăjit și voiam tocmai să-mi iau noapte bună, când îmi zice doamna casei: »Stai până dimineața la noi, căci doară nu te-om lăsa străin noaptea. Apoi dimineața, după ce te-ai odihnit, vei avea răgaz să-ți cauți amicul.« Cât de bine mi-au prins cuvintele acestea. M'am culcat mulțumit pe deplin.

Franța am zărit-o pentru prima oară dimineața. Deși mă grăbeam spre Paris, nu am putut însă să las orașul Nancy la o parte. Voiam să văd, ce impresiuni îmi face un orașel, francez. Îl cutrierai. În fine ajunsei la universitate. Intra. Când mă văzu pedelul că sunt străin, mă conduse la pedelul facultății filozofice. Și acesta ce om amabil, — îmi arătă toate ce era de văzut la universitate. Am lăsat universitatea uimit, cugetându-mă la decanii universității din Budapesta și la puterea absolutistică a — servitorilor de a colo.

Eră către amiază, și începui proza să mă tortureze cu pretenziunile sale, — îmi eră foame... Parale nu prea aveam ca să intru într'un restaurant scump, — dar să fiu sincer, îmi eră frică și de chelnări că mă atacă 8 dintr'odată — ca la noi. — Astfel mă adresai la o pensiune de familie. Aici îmi spun, că ei nu mai primesc în

pensiune, dacă însă m'am ostenit până aci, să stau cu ei la masă. — Cât de bine mi-a prins prânzul cel bun și cuvintele dulci celor cari au arătat atât interes față de mine. Poafte fiindcă știu că sunt român, — nu știu... Cu părere de rău am trebuit să părăsesc acest orașel, depărtându-mă cu suverinerea unor clipe plăcute, cari le-am trăit acolo.

Acestea mi-au fost primele mele impresii, ce le-am câștigat în apus. Și câtă vreme am trăit în Germania, Svițera, Italia și Franța, m'am convins, că acestea nu sunt excepțiuni. Și pricep pentru ce: oamenii aceștia nu numai în teorie, ci și în viața de toate zilele sunt conduși de ideile: libertate, egalitate, frățietate.

Ăsta-i tabloul, înaintea căruia stau. Indestulit cu prima impresie, mă apropiu de el, să-l văd mai bine, să văd cum e construit, să-i văd calitățile cari produc impresia bună.

Nu există aci formalitate. Lumea nu se acomodează regulilor de etichetă; o regulă e: a fi natural.

Nu luxul e caracteristica apusului. Nu vrea nime să impună prin îmbrăcămintele sale. Nu vezi scene caracteristice cafenelelor din patrie, unde câțiva eroi, până dimineața, cu țigani la ureche, își dau puținii lor creștari pe șampania scumpă.

Cine suferă?

De stomac, de constipație, de lipsă de poftă de mâncare?

Acela să facă experiență cu apa amară naturală **HORGONY** recomandată de mai multe sute de medici. Înainte de dejun dacă se ia o jumătate de pahar din apa amară **HORGONY** după una până la două ore își face efectul dorit, și revine pofta de mâncare și starea bună generală. — Apa naturală **HORGONY** nu are gust rău și nu provoacă nici un gust neplăcut. Se poate căpăta în toate prăvăliile cu ape minerale, în băcăni și farmacii. La târguială să se ceară lămurit apa amară naturală **HORGONY**.

Proprietar: Loser János, Budapest.

Viena, atunci d-voastră dați dovezi ciudate despre concepția libertății în fața lumii culte.

On. Cameră! Constat, că transacțiunea e păgubitoare pentru țară, guvernul numai de silă a primit-o.

On. Casă! În legătură cu transacțiunea aceasta, adică din transacțiunea aceasta se vor naște multe rele pentru țară, cari rele se cuprind în însăș transacțiunea, ori poate trăgănarea transacțiunii, încurcăturile ivite între coaliție și partidul kossuthist, sunt cauza, că astăzi în țara noastră este o stare economică și financiară foarte nefericită, așa că despre alta asemenea acesteia nu ne aducem aminte, cel puțin în generația aceasta.

On. Cameră! Știu și eu că starea financiară vorbind în general, pe tot continentul, că și în America e foarte critică, starea aceea însă care e la noi, nu mai există nici în continent, ba nici în America, și nici nu poate fi, pentru că în provincie am ajuns să nu mai putem escompla cambiile de 100 de cor. nici pe lângă interesele cele mai mari, la nici o bancă.

On. Cameră! Aceasta e o astfel de întrebare, pentru criticarea căreia voim să fim foarte obiectivi. Dacă însă d-voastră ne respingeți propunerile noastre binevoitoare, faceți ce vreți. România se va îngrijii de starea sa financiară, iar noi să ne îngrijim de a noastră fiindcă ne e așa de primejdioasă, încât dacă nu ne vom îngrijii de ea, în decurs de o jumătate de an, vom ajunge în fața unei stări financiare și economice foarte critice. Eu, on. cameră, nu pricep, cum de on. mei colegi judecă atât de ușuratic, dar eu sunt informat, și credeți-mă că informațiile mele sunt obiective, că dacă nu numai în ținuturile locuite de naționalități, dar chiar și între maghiari e răspândită părerea, că pricina acestei nenorocite stări financiare e nu numai banca austro-ungară și băncile mari din Budapesta, ce stau în legătură cu ea, ci pricina e în mare parte însuși guvernul. (Sgomot și contraziceri în stânga.)

Nici eu nu le cred toate acestea, on. cameră, pentru că dacă le-aș crede, datorința morală m'ar sili să prefund punerea guvernului sub acuză. Dar sunt silit să spun, cece am auzit din cercuri curat maghiare și datorința guvernului e să clarifice lucrul, căci s'ar putea ușor concluda, că între pact, cvotă și între starea rea financiară de azi este o anumită legătură. Și înzadar trimbiți banca austro-ungară, că în anul acesta a dat Ungariei atâtea și atâtea milioane, poate mai mult, decât în anii trecuți, căci ea lucrează în înțelegere cu celelalte bănci mari.

Am cerut în ziare, că dl. ministru-prezident ar fi declarat, că pentru sanarea crizei financiare sta-

mul vine în ajutorul institutelor mari financiare cam cu o sută de milioane. Bine face. Dar oare s'a gândit guvernul unguresc și ministrul-prezident, că nu numai băncile din Budapesta ar trebui ajutate, ci și cele din provincie?

Cu ocaziunea pertractării budgetului din anul trecut am avut onoarea a face o propunere, pe care on. camera spre mirarea, dar totodată și spre bucuria mea, a primit-o. Am propus să se îndrume guvernul să dispună, ca băncile din provincie să nu aibă voie a lua camătă mai mare de 8 procente. Durere însă, că am ajuns astăzi acolo, că băncile mari lucrează cu 10—14 procente. (Contraziceri.) Pot dovedi, dacă doriți, că băncile mari stau în legătură una cu alta, cece e și lucru natural căci »similis simili gaudet«, domnii cei mari țin cu domnii cei mari, și oamenii săraci cu oamenii săraci, dar e destul de dureros lucru, că clasa capitaliștilor, care nenorocește țara și poporul, nu află marginea, peste care nu e permis să treacă.

Să nu credeți, că numai pentru aceea arăt neîncrederea guvernului fiindcă fac parte din partidul opoziției, dar am văzut în provincie lucruri de necrezut, am văzut cum omului sărac i se licitează moșia, care valorează 2—300 cor. pentru o datorie de nimica: 40 coroane. Ți se rupe inima văzând astfel de lucruri. Acum nu se mai poate zice că am adus pe tapet lucruri cari nu mai pe noi ne dor, nu, pentru că leacul potrivit e al țării întregi, al tuturor popoarelor conlocuitoare, durerile ei le suferim toți fără deosebire de naționalități. Pentru aceea cu toată încrederea rog guvernul să facă ceva, ca drama financiară care se desfășoară repede înaintea ochilor noștri, să nu devie o tragedie, o catastrofă, fiindcă urmăriile vor fi mai teribile ca ale dezastrului dela Mohács. (Sgomot.)

Să priviți, domnilor, acest lucru din punct de vedere politic. Să judecați puțin cu atât mai vădit că chiar și în opinia publică maghiară lucrurile sunt așa de încălcite, încât dacă ar veni cineva, care să promită că va aduce lucrurile în alvia de mai de mult, ar lua frânele guvernării acestei țări și atunci dumniavoastră pe lângă toate ideile 48 iste ați putea cădea. (Sgomot continuu.) Să nu lăsăm dar ca lucrurile să se desvoalte până la infinit, căci conțin un pericol enorm pentru țară. (Sgomot.) Partidul nostru desvălește starea lucrurilor sincer, așa precum este. Totodată facem cunoscut, că atunci când e vorba de interesul țării întregi, noi suntem capabili să trecem peste interesele noastre de partid, nu așa ca dumniavoastră, cari de atâta vreme nu vă puteți înțelege în privința băncii autonome, așa încât astăzi toată chestiunea e strașnic de încălcită. (Sgomot.)

teriză prin câteva cuvinte generația cea tină.

Ca membru la asociațiunea studenților universitari din Dijon, am avut destulă ocaziune să mă conving, că studenții francezi primesc o educațiune exemplară. Când am venit la Dijon, acum sunt 3 luni, cugetam, că străin fiind, voiu rămâne izolat. Dar m'am înșelat, căci deși în primele zile mă împretinii cu o mulțime de studenți francezi, cari sunt atât de gentili. (În paranteze vreau încă să observ, că aici când întri în casa asociațiunii, e obicei să dai bună ziua. Zic aceasta fiindcă la casina studenților universitari din Cluj cine salută e luat în răs ca »bălic«, care nu e încă părtaș de — »cultura din Cluj«.)

Tabloul sublim mi e înaintea ochilor. Ziuă îl văd în realitatea, noaptea în vis. Și de multe ori mă întreb: vom avea oare cândva și noi învățăcei în școala asta, ca să imităm cele bune și să producem și la noi un asemenea tablou? — Sperăz că: da! — Însă nu între împrejurările de astăzi, când ne lipsește o clasă medie sănătoasă. Și că schimbare nu va fi în apropiat viitor ne dovedește studențimea universitară de azi din patrie.

Cine s'a interesat la noi vre-o dată de tinerimea universitară? Oare nu ar fi de dorit să se pună mai multă grijă pe creșterea tinerimei, — speranța viitorului?!... Căci fără o clasă medie sigură, toate idealurile noastre sunt — deșertăciuni.

Și tot dumniavoastră ziceți că noi suntem vânzătorii de patrie. Vă asigur, domnilor, că până atunci până când chestiunea de naționalități și chestiunea socială nu i independentă, nici vorbă nu poate să fie. În privința aceasta suntem de o părere cu politicianul și fostul vice-președinte al partidului 48-ist, care de mult a zis, că până atunci până când chestiunile susamintite, adică a naționalităților și cele sociale nu sunt rezolvate, nu poate să fie pace în țara aceasta. (Sgomot continuu.)

Dar dumneavoastră nici în gând n'aveți lucrul acesta, că dacă l'ați avea, ocazia e aici. Acuma e la ordinea zilei chestiunea băncii autonome. Neluând în considerare că ați putea pertracta chestiunea asta și altădată, cel puțin nizuți-vă să câștigați pe partea dumneavoastră cercurile financiare, cari ar putea fi ajutor ideii băncii autonome.

Însă domnii nu se înțeleg cu nimenea. Spuneți și arătați-mi când și cu cine se înțeleg d-nii în privința asta? (Sgomot.) D-voastră faceți lucrul întors, începeți dela coadă. În loc să puneți întâi bază băncii autonome ungare, în loc să sanați stările din Ungaria, vreți să înființați banca autonomă fără a face mai întâi pregătirile necesare. Cugetați, că veți putea nimici toate celelalte bănci. (Sgomot.) Din contră, împrejurările vă vor nimici pe d-voastră. (Sgomot.)

N'avem încredere în guvern din cauza politicei lui financiare. Recunoaștem, că în fruntea ei stă unul din cei mai valoroși politicieni, dar cu toate acestea trebuie să mărturisesc, că nici eu și nici partidul meu nu putem fi mulțumiți cu guvernul actual pe lângă toată bunăvoința. On. Cameră! o să vă spun pentru ce. Înainte de toate e știut, că în budgetul actual cheltuielile vor fi cam cu 125 milioane mai mari, de cum au fost, și știm și aceea, că dl. ministru de finanțe a socotit față de cheltuieli 2.200.000 cor. plus, cece înseamnă aproape deficit.

Doresc, ca socoteala dlui ministru să se adeverească, dar îmi iau voia să atrag atențiunea dlui ministru asupra altui punct de vedere. Și anume, nu s'ar putea mări venitele statului în conștelege cu ministrul de agricultură din posesiunile statului și mai ales din băieșit, care cade în competența ministrului de finanțe? Din raportul oficiilor de mine vedem cu durere, că activitatea lor se sfârșește de regulă cu deficit, cu toate că chiar și capitalurile străinilor lucrează la noi cu un venit foarte frumos; și cu toate că statul are tineri absolvenți ai academei de minerit, pe cari i-ar putea aplica, pe de-o parte, iar de altă parte ar putea cheltui sume mai mari pentru cercetări geologice și așa ar putea sporii venitele statului.

Aș mai avea o modestă observare cu privire la băieșit, anume la băile de sare, din cari statul ar putea avea și mai mari venituri. La noi sarea e averea statului, statul o pune în vânzare prin oficii așezate în locurile mai însemnate. Să nu credeți chestia aceasta e neînsemnată, căci statul are anual un venit de 50 de milioane din sare. Guvernul liberal a avut nenorocita ideie să dea liberarea sării »Societății pe acții ungurești de comerț« și anume astfel că li dă un credit fără camele de 9 luni. Știți cât face acel credit? 200 de milioane. Poftiți și socotiți cât face camătă pe 9 luni dela 200 milioane de coroane. Dar de nu-și va plăti un biet om darea la vreme va trebui să plătească interese deja a doua zi. Cu ce drept îi să dă credit gratuit 9 luni de zile, numitei societăți?

Pe lângă acestea, pe când înainte aveam totdeauna sare la dispoziție, azi de multe ori bietul om dela sare, nu capătă sare nici pe bani. Și mai ales se înămplă asta în Ungaria proprie, și mă mir că deputații respectivi nu se interesează de chestiunea aceasta. Căci pe când la noi în Ardeal, în Crasna, ținutul Chioarului etc. marea metrică de sare face 6 fiorini și 50 de cruceri, la D-voastră e 9 fiorini.

De când s'a angajat societatea comercială pe acții la transportul sării, spun unguirii, că nu s'a scumpit sarea, decât cu un creișar la kgr. Dar știți D-voastră cât face creișarul acela la un vagon? Tot atâtea sute de fl. Pe lângă acestea a pierit și controlul necesar, care exista mai de

Nu se face aici deosebire între oameni, deosebire între clasă, deosebire între civil și soldat. În restaurante și cafenele »domnul« stă cu lucrătorul la o masă. Pentru lucrători se țin cursuri și conferințe, se dau concerte, baluri, se zidesc teatru, unde poporul, aproape gratuit, are ocaziune să-și câștige hrană sufletească. În armată nu e stricteța cea mare ca la noi. Ofițerii aici nu fac »flanș« și nu sunt meschini, ci sunt — oameni. Între voluntari și între ceialalți nu e deosebire: toți sunt îmbrăcați la un fel, mănâncă și locuiesc la un loc, — căci aci patria nu cunoaște diferență între oameni.

Afli însă o iubire față de aproapele — o inimă bună. Un exemplu: La institutul surdo-mușilor din Dijon (aduc exemplul acesta, fiindcă am ocaziune să l văd în toate zilele, fiind în penziune la directorul institutului) — cei mai mulți elevi sunt săraci pentru cari departamentul Côté-d'or plătește, — natural o sumă cam mică. Cu toate acestea inima franceză nu poate să dea nefericiților acestora alta bucurătură, decât cece o mănâncă și directorul cu familia sa.

Dar nota caracteristică a apusului e: amabilitatea. Cere ceva informație dela un lucrător și îți va sta întru ajutor din toate părțile. (Ia cere o informație dela un ofician de tren, — la noi). Nu vreau să amintesc aci despre inteligență și mai cu seamă despre femeia franceză, care e fiineța încorporată, — îmi iau însă voie să carac-

mult; reexistând acest control, ea poate aduce sarea căpătată pentru un preț favorabil, în Ardeal cu 6 fi. 50 cr. și în Ungaria să o vândă mai scumpă.

Dar mai este ceva. Această societate comercială pe acții are concesiune să folosească sarea pentru fabricațiune. Asta nu-i corect, pentru că legea din 1868: XI. dispune, că în ce cazuri și cui se poate da concesiune pentru a folosi sarea pentru fabricațiune. În urma acesteia prețul sării e minimă, iar societatea singură are profit din aceasta.

On. Cameră! Nu voiesc de astădată să mă ocup mai pe larg cu chestiunea aceasta, voi avea ocaziune să vorbesc mai mult, când se va pune la ordinea zilei discuția asupra bugetului. Susțin însă, că deși contractul acesta a fost încheiat pe vremea guvernului liberal, guvernul actual l-a încheiat de nou. Și l-a încheiat în dauna bugetului țării și a consumătorilor.

On. Cameră! Am amintit lucrul acesta, ca să dovedesc, că păcatele guvernelor anterioare se repețesc și acum. Datorința guvernului e să saneze răul.

On. Cameră! Nu suntem și nu putem fi cu încredere nici față de ministerul de interne. Cu durere trebuie să constat, că sistemul cel vechiu de administrație nu numai, că nu s'a schimbat spre bine, ci în multe privințe s'a înrăit. Prima dată, când ne-am exprimat nemulțumirile, ne-au mângăiat cu aceea, că în ținuturile locuite de maghiari stă lucrul tot așa și ne-am și convins, că și aici ca și la noi, înzadar caută omul sărac dreptate.

Destul de trist, că dl ministru de interne nu reflectează la cele mai multe dintre interpelețiile colegilor mei. În multe locuri aduce hotăriri fără ascultarea noastră, numai pe baza spuselor organelor de administrație. Și e dureros că dl ministru își câștigă informații numai din anumite izvoare prin anumite cercuri oficioase. Pentru că ori câtă încredere ar avea față de hispani, în chestiile mai complicate, dl ministru ar trebui să recurgă și la alte izvoare de informație.

În decursul verei trecute în câte locuri nu au călcat libertatea întrunirei; diferite organe de administrație au știut iscodi fel și fel de motive pentru oprirea adunărilor convocate în chestia votului universal.

Nu este însă o procedură generală, ci fiecare purcede după voia lui, și după interesele proprii, după cum cu durere a purces alaltăieri și un anume pretore, care a comandat foc, fără ca mai nainte să fi provocat poporul să se împărștie.

Un glas (din stânga): De unde știți? (Sgomot continuu în stânga).

Președ. (sună): Liniște, dl deputat n'are drept să-l întrerupă pe vorbitor, îi voi spune pe nume dlui deputat care întrerupe încontinuu. Vă rog dlor să aveți în vedere regulamentul camerei.

Dr. Mihali: Onorată Cameră! nu voiesc să mă ocup mai pe larg cu chestia aceasta, fiindcă o va desvolta-o altul mai pe larg. Mi-a venit însă în minte în decursul vorbirii, că până unde e în stare să meargă un pretore, acest mic Trepop, și că ministrul de interne cât de mult crede cuvintelor lui, și că ce urmări poate avea asupra poporului.

On. Cameră! Am fost însă cu încredere față de ministrul de justiție. Cu ocaziunea discuției bugetului din anul trecut, exministrul Polónyi Géza, a promis, că în ținuturile locuite de naționalități va aplica astfel de juri, cari știu limba poporului. Promisiunea într-o câțva ne a liniștit. Durere însă, promisiunea tot promisiune a rămas. Să nu credeți dlor, că voi vorbi despre plângerile naționalităților, pentru că chiar ministrul-președinte a zis că legea naționalităților din 1868, nu o va aduce în îndeplinire, cel mult în comune, ba nici acolo. Nu dlor, nu voiesc să mai spun plângerile drepte ale noastre, căci am ajuns că numai acele drepturi voim să le apărăm cu cari ne-am născut: dreptul omenesc. Drept omenesc, născut deodată cu mine e acela, că dacă eu nu știu limba statului, să am dreptul să mă apăr în limba mea proprie. Chiar în ținuturile locuite de naționalități sunt astfel de juri, cari nu știu decât unguerește, și cari nu fac altceva, decât se înțeleg în continuu prin interpreți cu poporul, așa că chiar maghiarul voiește starea aceasta de lucruri, și e silit să constate,

că această procedură nu poate fi nici de cum folositoare, ci numai în detrimentul dreptății. Iar această stare de lucruri, astăzi există. Dl ministru de justiție, a pornit, pe față, adevărat războiu în contra expresiei naționalităților și a socialiștilor.

V. Damian: Așa-i.

Dr. Mihali: Am avut și în trecut proces de presă; ne-au perzecat cu procesul »memorandului«, după care a urmat al »replicei« etc. Vă întreb avut-au perzecuțiile acestea mari vr'un rezultat? Nu, dar în schimb a crescut amărăciunea poporului, l-ați deșteptat și pe el.

Iar d-voastră n'ați învățat nimic din greșelile trecutului. Știu o grămadă de cazuri când procurorii au pornit proces de presă pentru articole despre care advocații și deputați unguri pricepători au declarat că nu conțin nimic oprit. Dar nici nu se pedepsesc redactorii pentru ceea ce au scris, ci pentru ceea ce vreau ei să înțeleagă. Sper că în țara asta mai stă principiul că: De internis non iudicat proetor. S'a am ajuns până acolo că d-voastră nu mai judecați după dovezile din acte, ci după cum vă place să presupuneți? Și credeți că veți ajunge la vr'un rezultat? M'aș mira foarte mult. Astăzi naționalitățile suntem în număr preponderant și azi mișcarea noastră nu mai poate fi înăbușită prin procese de nici un ministru, ci singurul rezultat este neliniștirea țării. Și apoi d-voastră vă mai plângeți că noi vă denunțăm străinătății? Pe când de fapt nu se întâmplă altceva, decât că articolele respective apar în foile străine și străinătatea se convinge că atâția și atâția ajung nevinovați în temniță. Aceasta nu-i nici în interesul țării, nici în interesul dreptate. Întreb pe dl ministru de justiție până când mai are de gând să perzecute presa naționalistă și socialistă?

O voce: Unde-s dovezile?

Dr. Mihali: Mă mir că mai e cineva care să nu văză cum verdictele de osândire urmează unele după altele; să nu știe că penitenciarele din Vaș și Seghedin sunt pline de întemnițați politici. Cred că ministrul de justiție va lucra în interesul țării, dacă va rezolva chestia aceasta. Va trebui s'o facă, dacă aveți intenție serioasă. D-v. deputații și guvernul, să restabiliți pacea în țară, dacă voiți să înainteze țara culturalicește și economiceste.

Iar de nu, va urma »bellum omnium contra omnes«. Să nu credeți că ne veți învinge, nici odată; căci nu va fi vorba de modestele noastre persoane, ci lupta se va purta pentru o idee, care nici când nu va putea fi înmormântată. Iar ideea aceasta este: respectarea drepturilor omenesti față de oricine. (Sgomot).

O voce (din stânga): Față de voi nici pe aceea nu le vom respecta.

Dr. Mihali: E destul de trist că în parlamentul acesta se găsește un astfel de deputat, care să declare că nouă nici dreptul de om nu ni-l condece. Prin asta a profanat ideea drepturilor omului în numele »ideii de stat«. Când v'am spus o eu, ați negat-o, iar acum o mărturisește unul dintre D-Voastră.

O voce: Citește dosarul Hlinka!

Eu l-am cetit, și când m'am prezentat ministrului de justiție Polónyi și i-am arătat negru pe alb cum stau lucrurile, el însuși a zis: »Dacă stau lucrurile așa, voi da ordin ca Hlinka să fie pus pe picior liber și judecătorii cari au reținut pe Hlinka în arest preventiv o jumătate de an, să se pună sub cercetare disciplinară«. (La stânga sgomot.) Dar durere, șovinismul dumneavoastră e atât de mare încât nici chiar ministrul justiției nu a cutezat să se expuie pentru dreptatea noastră vădită. (Ovații între naționalități. Strigăte sgomotoase la stânga: La ordin, la ordin!) Domnilor deputați! Vă rog, permiteți-mi ca în câteva cuvinte să-mi fac observațiile și față de administrația lucrărilor publice.

Eu cu întrebarea aceasta m'am ocupat mai în detail anul trecut la discuția bugetului, și atunci am arătat bazat pe date statistice, că greutățile pe cari trebuie să le suportăm, sunt enorme. Asta am făcut-o din datorință.

Mare jertfă o adus statul atunci, când a rescumpărat calea ferată de stat austriacă. Când am vorbit despre asta, ministrul de comerț mi-a răspuns, că își va da toată silința, ca comunicațiunea căilor ferate să corăspundă recerintelor

moderne. Dar ne-am înșelat și în privința asta. S'a ivit lipsa de vagoane, așa că în toamnă, mai ales în Ardeal, nu erau destule vagoane pentru transportarea bucatelor și a poamelor, așa că o parte mare s'a sticat sau stă și acum grămadă și expusă la stricăciune. De exemplu trenul din valea Șomeșului a cerut 50-100 vagoane și a căpătat șase. De fapt erau acolo 40 vagoane dar acestea erau prenumerate de societatea susamintită pentru transportul sării, care eră legat de termin, cu, toate că sarea nu e expusă la stricăciune; și chiar șeful de gară mi-a spus, că transportul sării e preferat față de cel al poamelor.

Îndată ce cheltuim atâta pe căile ferate, ar trebui, ca dl ministru de comerț să se îngrijască cel puțin de atâta, ca economii să aibă la timp vagoane pentru transportul bucatelor. Tot în ce privește comunicația trebuie să spun, că p'atim dări de drum foarte mari, și cu toate astea nu avem drumuri bune. Și în privința asta se iau în considerare interesele unor persoane anumite. Acolo, unde pretind interesele unui om protejat, se află drumuri și păduri bune, iar în ținuturile, unde are moșie vre-un deputat din opoziție, nu găsești nimic în rânduială. (Contraziceri în stânga). Așa e prin cercul meu! Iată, domnilor deputați, câte abuzuri nu se fac, fără ca guvernul să iee măsuri pentru delăturarea lor.

Dar nu putem fi mulțumiți nici cu ministerul de agricultură, de aceea nu avem încredere nici în ministrul acesta. Cred, că nu e nevoie să amintesc, că Ungaria e țară agrico'ă, dar veți recunoaște cu toții, că pentru promovarea agriculturii s'a făcut puțin, ba pot afirma că chiar nimic. Lucru destul de dureros, că guvernul nostru lasă să se prăpădească țărâniștea, care formează majoritatea locuitorilor țării, de pe spina-rea căreia se adună venitele statului, care între împrejurările de astăzi e cea mai morală și neînfiată de stricăciunea orășenească.

Acolo sunt de exemplu milioanele cari le-a luat ministrul de agricultură în bugetul de acum un an pentru scopuri de colonizare. Nu înțeleg de ce vă bateți capu cu lucruri cari nu se vor realiza nici odată, pe când interesele economilor așteaptă să fie ținute în evidență. Nu pot înțelege nici decum, de ce guvernul maghiar dă la o parte interesele clasei muncitoare maghiare și a micilor economi numai și numai ca să maghiarizeze.

Părerea partidului nostru este, că pe terenul agriculturii ar trebui începută o agitațiune mult mai mare, ca cel puțin într-o câțva să ne putem apropia de producțiunea din străinătate, care e mult mai superioară. Deci ar fi mai consult ca milioanele cu scopul de colonizare să se cheltuiască pentru dezvoltarea economiei. Nici față de ministrul de honvezi nu avem încredere. Anul trecut, colegul meu Hodja, a cerut să se găsească mijloace potrivite pentru delăturarea neînțelegerilor dintre militari și așa poreclitul »civil bagage«.

Domnilor deputați! Durere, în privința aceasta, nu numai că nu s'a făcut nimica, dar dincontră, neînțelegerile devin tot mai mari, așa că atunci când se întâlnesc militarii cu cetățenii trebuie să fi pregătit în tot momentul că acum, acum se începe cearta, bătaia între ei.

E lucru natural că civilii trag scurta, că miliția ori trebuie ori nu trebuie se folosește de armă și ne împușcă ca pe niște câni. (Sgomot). Cred dlor deputați că a sosit timpul ca să ne ocupăm și cu lucrul acesta. Măcelurile dela Cernova și dela Pánade să servească de îndreptar guvernului pentru rezolvarea grabnică a acestei chestiuni. Din aceste două cazuri guvernul a trebuit să se convingă de lipsa unui modus vivendi, de lipsa unei discipline în ce privește creșterea morală, mai bine zis umanitară a miliției, ca să nu folosească pentru orice lucru de nimica arma. Iar dacă cazurile acestea s'au întâmplat, acolo este regulamentul, poftiți a-l aplica, și poftiți a-i pedepsi pe aceia, cari la Pánade și Cernova, au făcut vărsări de sânge curat, fără nici o cauză mai adevărată, pentru nefericirea și rușinea acestei țări. (Sgomot și contraziceri). În privința aceasta, onorată Cameră, în ambele două cazuri sus amintite, pretind cercetare strictă. Dar nu ne îndestulim cu o cercetare unilaterală care se va face din oficiu. (Sgomot). Pentru că știm din experiență proprie, că toate acele argumente, cari servesc pentru descoperirea adevărului se trec cu vederea, din contră numai prin aceste dovezi, se vor limpezi lucrurile.

Onor. Cameră! Așa cred că pe scurt, la înțeles, și destul de obiectiv, am expus motivele, cari mă silesc pe mine și partidul meu, ca să avem neîncredere față de guvern și de administrația de azi în urma căreia nu vom vota proiectul de indemnitate.

Vorbirea dlui dr. Aurel Vlad.

Dr. Vlad: După un an și jumătate de cărmuire a actualului guvern, putem să supunem politica lui la o critică amănunțită, căci cunoaștem spiritul, de care ea se călăuzește din cuvintele și mai ales din faptele ministrilor. Dl prim-ministru ne a invitat să arătăm în mod pozitiv în ce consistă asupra și maghiarizarea, de care ne plângem.

Este lucru neîndoios că compromisul făcut de actualul guvern este cel mai prost din câte s'au făcut dela 1867 încoace. Când Fejérváry a propus coaliției să primească puterea făgăduindu-le autonomia vamală și »mâna liberă«, ea a refuzat, cerând mai mult, comanda ungurească. La sfârșit însă, ea s'a mulțumit cu mai puțin decât a făgăduit Fejérváry. Cine-i deci de vină, că ați capitulat? Kossuth singur a recunoscut într'un recent discurs, că în chestia compromisului a suferit o înfrângere din partea Austriei. Pretinsele concesiuni de drept constituțional sunt mincinoase și se reduc la zero. Oare nu-i un simplu joc de cuvinte de a spune că de aici încolo nu suntem legați de Austria prin unirea vamală și prin convenția vamală.

Când Andrásy Gyula bătrânul a fost prim-ministru dacă în Viena făcea concesiuni de drept constituțional unguresc preț de un chilogram, atunci primea preț de sute de kilograme învalială de a asupra naționalitățile.

Iată și legea naționalităților. Pentru ce nu o aplicați?

O voce: Trebuie abrogată!

Dr. Vlad: Pofitiți abrogați o. Când nu vom mai avea nimica de pierdut, vom lupta cu mai multă înverșunare.

O voce (din stânga): Asta va să zică teoroare.

A. Vlad: Nu-i teoroare, ci adevărul. Iată și legea școlară a lui Apponyi. (Strigăte: trăiască Apponyi!) Legea asta înseamnă un pas înainte spre maghiarizare. Ea consfințește principiul, că numai cine învață ungurește este bun patriot și demn de-a avea drepturi când ele sunt condiționate de cunoștința unei limbi? Niciodată nu voi recunoaște dreptul statului de a sili pe cetățeni să învețe o limbă.

Puterea statului și azi se află în mâinile boerimeii. Ea cere maghiarizarea căci ea servește interesele ei de clasă. De aceeași nobilime s'a împotrivit acum o sută de ani, ca limba ungurească să fie introdusă ca limbă oficială, căci ea nu știa decât nemțește și risca să piardă funcțiile publice față cu elementul burghezesc și democrat (Mare sgomot). Pentru a cunoaște politica guvernului, nu trebuie să căutăm atât legile, ci duhul în care ele se aplică. Ei bine, duhul ei întreg se caracterizează printr'o singură vorbă rostită de un funcționar. Când la o alegere am luat parte în calitate de om de încredere și am ridicat mai multe contestații împotriva ilegalităților președintelui, el mi a răspuns: Legea sunt eu. (Mișcare, râsete). Și așa zic și judecătorii și subprefecții: Legea sunt eu, încât poporul nostru a ajuns să facă o zicătoare: Legea este ceea ce face domni.

Pentru ce șefii socialiștilor sunt pedepsiți și închiși sub diferite pretexte? De ce sindicatele muncitorilor sunt neconținut dizolvate? Știm un caz când sergentul major de jandarmi a fost pus să supravegheze asupra discursului unui deputat și l-a invitat să nu agite.

O voce: Cine-i?

Dr. Vlad: Deputatul Milan Ivanka. Deputații Skiciak, Juriga, Jehlicska au adus la cunoștința camerei că dreptul lor de imunitate a fost violat. Nici azi încă nu s'a adus o hotărâre în afacerea asta. Arată alte două cazuri analoage ale deputaților Sternberg și Dascinszky în Austria, unde

dreptul de imunitate a fost violat. La noi însă când un deputat este dat afară din cameră, comisia de imunitate nu se grăbește de loc să dea satisfacție.

Când văd toate faptele acestea și văd că se prezintă legile pentru garantarea constituției, mă întreb de ce nu se dă o constituție cetățenilor țării, care să se sprijinească pe ea. Aceasta ar fi adevărata garanție a constituției. Dați mai întâi adevăratele libertăți publice, de întrunire, de vorbire și asociare.

Președintele: Vă rog să nu vă atingeți de independența judecătorilor.

Dr. Vlad: Judecătorii la congresul lor dela Seghedin singuri au recunoscut că nu sunt independenți. Pentru ce dl ministru de interne, care spune că iubește poporul, caută să facă cercurile electorale cât mai mari, pentru ca poporul nostru să aibă cât mai puțini reprezentanți în cameră? De ce dl ministru Darányi dă pășunile coloniștilor unguri, și românii din Hunedoara trebuie să plece în America? Amintește alegerea dela Beiuș și teroarea țărăniilor, cărora partidul kossuthist le-a mulțumit iar ministrul Kossuth a spus că va căuta să recâștige comisia de cameră!

Nagy György: Lasă că-l va anula comisia de cameră!

Dr. Vlad: Spune că nu are încredere în guvern și nu votează indemnitatea.

Interpelația lui Hodja.

În ședința de ieri a camerei, kossuthiștii s'au arătat într'o lumină cât se poate de tristă, când deputatul Hodja a interpellat în chestia barbariei dela Cernova. Reproducem scenele acestea după unul din cele mai kossuthiste ziare. Cetătorii își pot face idee cu cât au fost mai rușinoase scenele acestea, decât cum le înfățișează »Magyarország«.

Hodja: Înșiră antecedentele vărsării de sânge dela Cernova. Aici e vorba de o chestie omească, nu de o chestie de partid.

Strigăte (din partida populară): Tu ești responsabil pentru toate. Tu ai răsvrătit poporul, tu ești responsabil pentru vărsarea de sânge!

Președintele: Provoacă pe deputați, să nu întrerupă pe orator.

Hodja: Protestează împotriva tuturor bănuielilor, în ținutul Rosenbergului n'a făcut nici când politică.

Strigăte (din partea popularilor): Gazeta dtale!

Szmrecsányi: E păcatul dtale!

Hodja: Face o reprimă asupra celor întâmplăte înainte de vărsarea de sânge.

Președintele: Te rog rămâi la obiect. (Aprobări).

Vlad: Aceasta e libertatea cuvântului?

Președintele: Indrumă la ordine pe dr. Vlad. (Aprobări).

Hodja: Spune, că jandarmii au primit comanda de a da foc, fără motiv. (Sgomot interval. Strigăte: *Minți!*). Jandarmii au dat patru salve. E adevărat, că cineva din mulțime a nimerit cu o peatră pe vizitiul, dar față cu aceasta sunt 13 morți.

Csitáry: Și ar fi trebuit numai unul: tu! (Așa e. Adevărat!)

Hodja: Eu am stat deja înaintea puștei jandarmilor. Celelalte amănunte ale cazului sunt cunoscute.

Csitáry: Și tu încă ești pe picior liber!?

Președintele: Indrumă la ordine pe Csitáry.

Hodja: Nu e adevărat, că slovacii au prins baionetele jandarmilor și că aceștia au pus în aer. În ziua vărsării de sânge a fost reprezentație teatrală în Turoș-Sân-Mărtin...

Lovász: Prezintă-ți interpelarea.

Președintele: Provoacă pe vorbitor să se întoarcă la obiect. Se miră, că oratorul vorbește atât de cinic despre un caz atât de trist. (Sgomot. Aprobări. Strigăte: Trebuie să i se detragă cuvântul!)

Hodja: Respinge această acuză a președintelui. (Sgomot enorm în întreaga sală. Strigăte: La ordine!)

Președintele: Indrumă la ordine pe Hodja.

Hodja: Nu crede, că există partid, care în asemenea caz s'ar purta cinic. După înșirarea faptelor întreabă: Cine e ucigașul? (Sgomot infernal. Mai mulți deputați se ridică pe bănci și amenință pe Hodja, strigând: D ta. Ucigaș mișel! Afară cu el. Sgomot continuu. Președintele e nevoit să suspendeze ședința).

După pauză Hodja nu mai vorbește, ci și prezintă interpelația, care constă din trei puncte. Hodja cere între altele suspendarea din oficiu a solgăbirăului Péreszlényi.

Din România.

Familia princiară a sărbătorit ieri la Sinaia în cerc strict intim din cauza doiiului Curței, aniversarea nașterii A. S. R. Principesei Maria.

Grațioasa Principesă Moștenitoare născută la 16 Octombrie 1875, împlinește acum vârsta de 32 de ani.

Parastas. Joi la orele 11 dimineața, s'a oficiat la Mitropolie un parastas pentru odihna sufletului A. Sa Principelui Wilhelm de Wied, fratele M. S. Reginei României.

La serviciul divin au asistat înalții Prelați, aflați în sesiune ordinară a Sf. Sinod; dl președinte al consiliului Dim. Sturdza și d-nii miniștri; administratorul Casei Bisericei demnitari ai Statului și autoritățile superioare civile și militare.

M. Sa Regina, care a fost la Neuwied unde a asistat la funeraliile Augustului Său frate, principele Wilhelm de Wied, sosește Joi dimineața la Sinaia.

Ministrul de războiu a hotărât ca ofițerii de toate armele să viziteze câmpul dela Plevna, precum și localitățile principale care au fost teatrul luptelor dela 1877—1878.

Cel dintâiu grup de ofițeri care va vizita aceste câmpuri de luptă va fi al ofițerilor din reg. 21 infanterie, care va pleca către finele lunei curente.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 31 Octombrie n. 1907.

— **Starea M. Sale împăratului.** Se vestește din Viena: M. Sa se simte deja așa de bine, în cât alaltăieri cu concesiunea medicilor și-a părăsit odaia și s'a plimbat ca un sfert de oră prin parcul închis al castelului Schönbrunn. Aerul liber, dulce, aproape varatic, i-a făcut bine M. Sale, care de patru săptămâni nu ieșise din odaie.

Moștenitorul de tron în Keszthely. Principele Francisc Ferdinand împreună cu soția lui au sosit ieri dimineață în Keszthely, acompaniat de adjutantul contele Baumerskirchen. Contele Tasiló Festelich și soția lui, princesa Maria Hamilton și fiul lor George i-a întâmpinat la gară cu trăsura de gală iar de acolo prin oraș s'au dus la castel. Orașul a fost pavoazat. Pe stradă au făcut spalier studenții dela academia de agricultură și toți elevii dela școale, aclamând călduros pe perechea princiară. Moștenitorul de tron va lua parte la vânătoare de fasani, mâine va pleca de acolo, iar peste o săptămână se vor întoarce iară la Keszthely.

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás — maeștru de monumente și pietre de clădit. —

Fabricație proprie din marmoră, granit, seynit, labrador etc., din pietre de mormânt magazina se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662.

Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bánpatok.

— **Logodnă.** Anunțăm cu plăcere, fidațarea dragălașei d-șoare *Elisabeta Nicula*, fiica dlui Ioan Nicula, preot în Halmagel, cu prietinel nostru *Laurențiu Juga*, absolvent de teologie în Magu-licea.

Călduroasele noastre felicitări!

— **Alegere de preot în Oradea-mare.** Ni-se scrie: Azi Duminecă, în 28 Oct. st. n. la 11 ore a avut loc alegerea de preot gr. or. pentru locul devenit vacant prin moartea parohului Bodea. Sinodul extraordinar electoral a ales cu o majoritate de voturi (51 față de 1) pe dl Vasile Popovici (tenoristul) de preot al acestei parohii.

— **Alegerile congregaționale în comitatul Torontal.** În *cercul Uzdinului* alegătorii ca nici odată până acuma, au fost la înălțimea chemării lor. S'au purtat bărbătește.

Deși din partea stăpânirii s'au făcut presiuni, amenințări și momeli, totuși lista națională a învins, alegându-se cu o majoritate covârșitoare: Onoriu Conopan, preot în Uzdin și dr. Pavel Obădeanu, adv. în Becicherecul-mare.

Insuflețirea a fost mare. Despre însemnătatea alegerii acestea voiu mai reveni.

În curând Vă voiu comunica lista completă a membrilor români aleși în celelalte cercuri, și până atunci în general Vă pot comunica, că alegătorii români s'au purtat destul de bine, și că în puținele cercuri românești aproape în tot locul unde numai s'a putut, candidații naționali au ieșit învingători. *Coresp.*

— **Boala marelui duce de Toscana.** Din Salzburg se vestește că despre starea sănătății marelui duce de Toscana s'a dat următorul buletin:

30 Oct. În decursul nopții s'a ivit oarecare îmbunătățire în starea bolnavului. Febra care ieri a fost foarte ridicată a scăzut. Temperatura e de 36,8, pulsația 64. E conștios de sine, dar foarte slăbit.

— **Acțiune feministă în Arad.** În curând vor sosi la Arad două apostole ale drepturilor feminine, ca să-și câștige și aici aderențe în lupta pentru drepturile egale ale femeii. Una e Róza Bedy-Schwimmer și cealaltă Vilma Glücklich. Ambele până acuma și-au dezvoltat ideile mai mult în rubricile ziarelor.

Ele sunt conducătoarele feminismului în Ungaria, iar banii necesari pentru scopurile lor se zice că-i au dela regele dolarilor din America, dela Carnegie, care a destinat un milion de dolari pentru mișcarea feministă în Ungaria.

În scurtă vreme vor sosi la Arad aceste două apostole, ca să țină aici prelegeri despre direcția cea mai nouă a mișcărilor feministe, și să încerce a înființa și în Arad o societate feministă.

— **Al doilea scandal din Berlin.** Se vestește din Berlin că prințul Bülow cancelarul imperial a intentat proces contra lui Brandt, care l-a acuzat de aceleași fapte ca Harden pe Moltke. Pertractarea va avea loc în 6 Noemvrie și ca președinte va fi judele Pusch, care e renumit pentru severitatea lui.

— **Urmările procesului Harden.** Se telegrafiază din Berlin, că poziția ministrului de justiție Bellestrem se clătină, *căci după părerile cercurilor mai înalte, n'ar fi trebuit încredințată conducerea procesului Harden, unui jude așa de tinăr.*

— Tot din Berlin se telegrafiază, că prințul Eulenburg în urma acestei sentințe s'a decis să părăsească Germania pentru totdeauna și să se așeze în Africa.

— **Pustiirea unui oraș.** Din Afganistan sosește știrea unei mari nenorociri. Orașul Gartaga în urma unui cutremur s'a surpat și a îngropat sub el cam 20.000 de locuitori, dintre cari numai primarul orașului a scăpat.

— **Explozie de casă în Lipsca.** Se telegrafiază din Lipsca că ieri după prânz la orele 5 în Mebelstrasse s'a întâmplat o teribilă explozie de gaz. Acoperișul unei case a sburat în aer și căzând a dărâmat două etaje ale casei. Până la orele 9 seara, au scos de sub ruine mai mulți răniți. Un copil de un an eră mort. Nu se știe încă dacă au căzut și mai mulți jertfe acestei nenorociri.

— **Aventura contesei Zamoyska.** Se vestește din Varșovia, că ziarul »Segodnja«, descoperă următoarele despre aventura enigmatică a contesei Zamoyska: Contesa voise să fugă în străinătate cu fostul ei vizitiu Ianik, care din galanteria contesei și-a procurat o mică moșie în Izenosau. S'a îmbrăcat în haine țărănești, dar vizitiul n'a voit să-și părăsească țara și așa s'a lăsat și contesa de intenția asta. Poliția a ținut perchiziție la Ianik, unde a găsit 3000 de ruble, și multe hârtii de valoare, pe cari a mărturisit că le are dela contesa. Despre contesa Zamoyska știu toți, că nu era fericită în căsătorie.

— **Timp critic în Italia.** În partea de Nord a Italiei, scriu ziarele, din nou sunt mari furtuni, din care cauză au esundat riurile din nou. Esundarea riului Po amenință locuitorii de pe țărm cu mare primejdie așa că fiecare luându-și cu sine ce poate din avut se refugiază la oraș. Și în Italia de Sud bântue furtunile. Imprejurimea Neapolului a esundat marea și a făcut mari pagube.

— **Zece mii de acuzați într'un proces.** Se scrie din Madrid, că în orașul Bilbao se va pertracta în curând un proces așa de monstru cum nu s'a mai pomenit în cronică judiciară. În proces adevăc figurează zece mii de acuzați.

Iesusa Pujana, o tinăra modistă și-a împușcat logodnicul fiindcă o părăsise. Juzii având în considerație împrejurările atenuante au condamnat-o la trei ani temniță. Societatea modistei a ținut de prea grea această pedeapsă și au aranjat demonstrații în favorul Jesusei Pujana, și au hotărât ca în semnul simpatiei să-i trimită condamnatei o adresă de aderență, în care îi aprobă faptul. Planul s'a făcut fapt și adresa a fost iscălită de 10.000 de femei. Procurorul a văzut în acest lucru un fapt punibil și a intentat proces tuturor femeilor, cari au iscălit adresa, precum și pe scriitorul Alannei Aranaz, care a compus textul adresei. Față de această pertractare întreagă Spania arată mare interes.

— **Peripețiile unui potir regal.** Din Paris se scrie despre o vămuire cu haz, care e o dovadă că funcționarii de vamă în tot locul se țin strict de regulamentele funcției lor.

Cazul s'a întâmplat la hotarele franco-spaniole. Adevăc un sportsman cunoscut din Paris a luat parte cu caii lui la o cursă, unde a câștigat premiul de valoare, potirul regal. La sfârșitul cursei se pregăti să plece spre casă, dar l-au reținut la vama dela hotar și au pretins să plătească vama recerută de legi.

Proprietarul de grajduri a refuzat această vamă spunând că potirul e un obiect de suvenir particulat, dar funcționarul de vamă a rămas neînduplecat. Sportsmanul francez se încăpățină de asemenea și se hotărî să-l întoarcă în Spania cu potirul și chestia vămii o aranja pe cale telegrafică la direcția vămii din Paris.

La reîntoarcere însă l-au oprit funcționarii dela vama spaniolă și îi pretinseră asemenea de import. Explicările și amenințările proprietarului nu folosiră la nimic, căci funcționarii dela vama spaniolă erau mai neînduplecabil ca cei francezi.

Atunci sportsmanul se'ndreptă cu această chestie la regele Spaniei. Regele Alfons dădu ordin ca potirul să poată trece granița spaniolă, fără vamă. Proprietarul de grajduri francez, acum pertractează chestia cu oficiile de vamă franceze.

— **Nu mai e păr cărunt.** »TINCTOL« (Marca 232) e idealul unui mijloc de a vopsi părul, care dă părului cărunt de pe cap și barbei peste câteva minute luciul părului tinăr și culoarea naturală avută, blondă, blondă-închis, brunetă sau neagră.

»TINCTOL« este un preparat absolut nesticăcios, constă dintr'un singur lichid și folosirea e nu se poate mai simplă. Cu un piepten des înmuiat în acest lichid se piaptână părul și culoarea părului e dată, care rămâne permanent în câteva minute uscându-se pe păr.

La comande se roagă indicarea culorii cerute.

Prețul unei sticle cu descrierea folosirii în 4 limbi este 3 coroane.

Se capătă la fabricantul Friedrich Radda, farmacist în Pancsova, Ungaria-de-sud.

Magazină permanentă la Jos. von Török, farmacist în Budapesta, Königs utca.

— **Domnișoarele și doamnele** cari nu cunoașteți încă cosmeticul cel mai celebru contra petelor de ficat și coșurilor de pe față, acelea să cumpere numai odată crema Havasi Gyopár, de dr. Biro. Un borcan de probă 70 fil., borcan mare 1 coroană, săpunul 76 fil.

Deposit principal: farmacia Wolff, Kolozsvár.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 31 Oct. 1907.

INCHEEREA la 1 ORĂ :

Grâu pe Apr. 1908 (100 klg.)	24-96—24-98
Secară pe Apr.	23-36—23-38
Ovăs pe Apr.	16-94—16-96
Cucuruz pe Mai 1908	14-28—14-30

INCHEEREA la 4 ORĂ :

Grâu pe Apr.	24-98—25—
Secară pe Apr.	23-38—23-40
Ovăs pe Apr.	14-30—14-32
Cucuruz pe Maiu 1908	16-98—17—

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul :

Grâu	
De Tisa — — — —	23 K. 85—24 K. 25 fil.
Din comitatul Albei —	23 > 35—24 > 30 >
De Pesta — — — —	23 > 15—24 > 30 >
Bănățenesc — — — —	23 > 20—24 > — >
De Bacica — — — —	23 > 35—24 > 15 >
Săcară — — — —	22 > 05—22 > 30 >
Orzul de nutreț, cvalitatea I.	15 > 80—16 > — >
» de cvalitatea II —	15 > 60—15 > 80 >
Ovăs > > I — — — —	> > — > — >
> > II — — — —	> > — > — >
Cucuruz vechiu	— > — > — >
> nou	14 > 35—14 > 50 >

BIBLIOGRAFIE.

A apărut: *Băncile populare* din România cu un adaus informativ de Vasile C. Osvadă. Preț 1 cor.

Poezii de Octavian Goga, »Biblioteca pentru toți« Nr. 286—288. Preț 60 bani. Dela »Balade și idile« a poetului Coșbuc nici un volum de versuri n'a avut un succes mai mare ca volumul de poezii al poetului Goga. În librării s'au vîndut mii de exemplare, iar Academia Română, după un raport plin de laude al dlui T. Maiorescu, a încununat pe poetul Goga, acordându-i unul din cele mai mari premii. Astfel dintr'odată poetul Octavian Goga a devenit celebru și privit ca un strălucit reprezentant al poeziei române. Accentele lui sincere, duiioase, inspirația-i plină de avânt, dragostea-i de țară captivează pe toți cetitorii săi. De aceea librăria Alcala a făcut toate sacrificiile pentru a putea publica în »Biblioteca pentru toți« volumul de »poezii« al poetului Goga. Această operă premiată de Academia Română nu poate lipsi din nici un cămin românesc. De vânzare la toate librăriile.

Dar de Crăciun. Atragem atențiunea părinților, directorilor și directoarelor de școale asupra colecției: »Biblioteca copiilor și a tinerimei« de A. O. Maior, din care a apărut acum volumul al III-lea cu 20 de ilustrațiuni artistice și cu colaborarea prețioasă a dlilor: I. Al. Brătescu-Voinești, Mihail Sadoveanu, Oct. Goga, Maria Cunțan, I. A. Basarabescu și A. O. Maior. Volumul frumos și solid legat se vinde: În Austro-Ungaria: 1 cor. În România și străinătate: 1 Leu 30 de bani plus porto 15 bani. Toate trei volumele se pot comanda dela orice librărie românească și dela Administrație revistei »Luceafărul«. Sibiu (Nagy-szeben).

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-proprietar George Nichiu.

De închiriat

În comuna Cicir (în apropierea Aradului) se află de închiriat (arândat) un birt, cu ducheau și misărniță. (Ducheauul se află în colțul străzii, 75 metri depărtare dela biserică, acolo își are și motorul stația, care duce dela Arad). Doritorii să fie de națiunea română, germană sau sârbească.

A se adresa la **Mitru Blaj** în Cicir Nr. 37. up Glogovác.

În cancelăria avocatului **Dr. George Popa din Buteni** află aplicare momentan

un scriitor cu praxă.

Reflectanții să se adreseze direct. Salar conform învoielei.

A V I S.

Caut pentru fiica mea în etate de 16 ani absolută de 4 clase medii, ocupație de birou sau ca educatoare de copii, pre lângă pretensiuni modeste.

ELENA FRECU, Năsăud.

Velyko Vevity

fabricant de opinci, ghetă, păpuși și fabricant de pei

RUMA (Slavonia).

Vind și cumpăr:

PEI de marhe ne lucrate (verde)
PEI de caii
PEI de viței
PEI de oaie
PEI de miei
PEI de vulpe
PEI de lievăstin
PEI de dior
PEI de iepuri
PEI de porci

Miere strecurată.

Ciară și ciară ne topită.

Lână de tot felu.

Coadă de cai și păr de marhe.

Fer bătrân și arame.

Haltenberger Béla,

văpsitorie de haine, curățitorie chimică și fabrică de spălat în aburi.

KASSA.

Se curăță sau se văpșește cât se poate de frumos, haine de iarnă, blănării, haine de dame, bluse, toaleta de bal.

Jachete de piele descolorate, se văpșesc într'o culoare închisă trainică.

Gulerele și manșetele, se curăță și se fac albe ca zăpada, fără chlor.

În casuri de doliu, se văpșesc imediat hainele în negru.

Firma pune mare preț pe expediarea cât se poate de repede și punctual pe postă și în provincie.

Odăjdii bisericești, brodăriile se curăță frumos și multă îngrijire.

Cea mai mare și mai ieftină firmă de grădinărit din țară.

200,000 bucăți de ulțoi de vie, 200,000 bucăți riparia, 100,000 bucăți pomi frumoși cu coroană, 200,000 bucăți trandafiri nobili, 100,000 bucăți arbori de lux și cireși de lux se pot căpăta cu un preț fabulos de ieftin, catalog de specii și prețuri se trimit gratuit și porto franco — firma

Váravelencei műkertészeti és rózsatelep Nagyváradon.

VIND

Oltoinri verzi de viță cu rădăcină

losă portalis, Chaszla alb și roșu, Oporto, Rizling, Szlan-kamenka, miia cu 160 cor.

Loză netedă Riparia-

portalis, miia cu 9 cor.

Tei înalți de 3—4 metri
100 bucăți cu 60 cor.

Resch Mihály, Ujvidék.

Contra boalelor de plumâni

a tusei, răgușelei, laringitei, se recomandă: **pilulele Frankl** (sulfolquiac pil) experimentate de medici. — și bolnavul cel mai gingaș le ia cu plăcere.

Prețul unei cutii mare 2 cor. 40 fl.

Se găsește în farmacia:

Frankl Anta Szeged,
Felsőváros 20.

Mijlocul cel mai bun de înfrumșetare din lume!

CREMA de față REGINA

care pentru însușirea neîntrecută de înfrumșetare la expoziția din 1900 Paris a fost premiată.

CREMA REGINA curată în timpul cel mai scurt față de orice catifelată. UN BOCAN 1-40 cor.

PUDRA REGINA se recomandă ca cea mai bună dintre pudrele cunoscute până acum cunoscute. Se vind în coloare albă, roză și cremă. O ȘCATULĂ 1-40 cor.

SAPUNUL CREMA REGINA e sapunul cel mai de toaletă pentru înfrumșetarea feței. O BUCATĂ 70 filteri.

De vândut în laboratorul chemical al lui

Temesváry József, apotecar ..

Szeged. Petöfi Sugár-ut

și la Török József, apotecar, Budapest, Király-u.

DISTINS CU PRIMA DIPLOMĂ.

Szikszay József

fabricant de instrumente muzicale

Nagyvárad, Nagy Sándor u. 1. (Pö-utca sarok.)

Recomandă

VIOLINELE

fabricație proprie,

precum și alte instrumente, așa

instrumente de suflare

din lemn și alamă,

harmonice, flașnetă, fluere,

ocarine, citere, cimbale.

Tot așa primește repararea a tot felul de instrumente cu rețuri ieftine și lucrare artist-c.

Repararea de orgă mare și harmonium.

Oltoinri de struguri

expediază, garantând de soi asortiment bogat, care de ani e recunoscut de primii și cei mai trainici:

Küküllőmenti első szőlőoltvány-telep

proprietar: **Caspari Frigyes,**
Medgyes 23. sz. (Nagyküküllő megye).

== Potțiți și cereți prețuri curente ilustrate! ==

Din prețul curent se pot ceti serisorii de recunoștință din toate părțile țării; și așa toți cei ce doresc să comande pot cere mai întâi informațiuni dela persoanele cunoscute așa verbal ca și înșcriz, despre încrederea ce pot avea în ferma de sus.

Preparațiuni de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás fürdő

noi aranjamente

expediază în afară de cartel o cantitate ori cât de mare

ACID-CARBONIC-LICHID

natural, chemic, din isvorul de acid-carbonic din băile Buzias, pentru prepararea apei gazoasă (soda) pentru restauratori și alte scopuri industriale.

Nu se poate confundă cu acidul-carbonic artificial care e mai fără spor. ● Serviciu de încredere, conștiincios!

Ape minerale și medicale de Buzias

în sticle de 1 și de 1/2 litre.

Au un efect neîntrecut pentru boale de inimă, rimich și beșică.

Apă de masă de prima calitate!

Lămuriri servește cu plăcere:

„Muschong-buziásfürdői szénsavmúvek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn“.

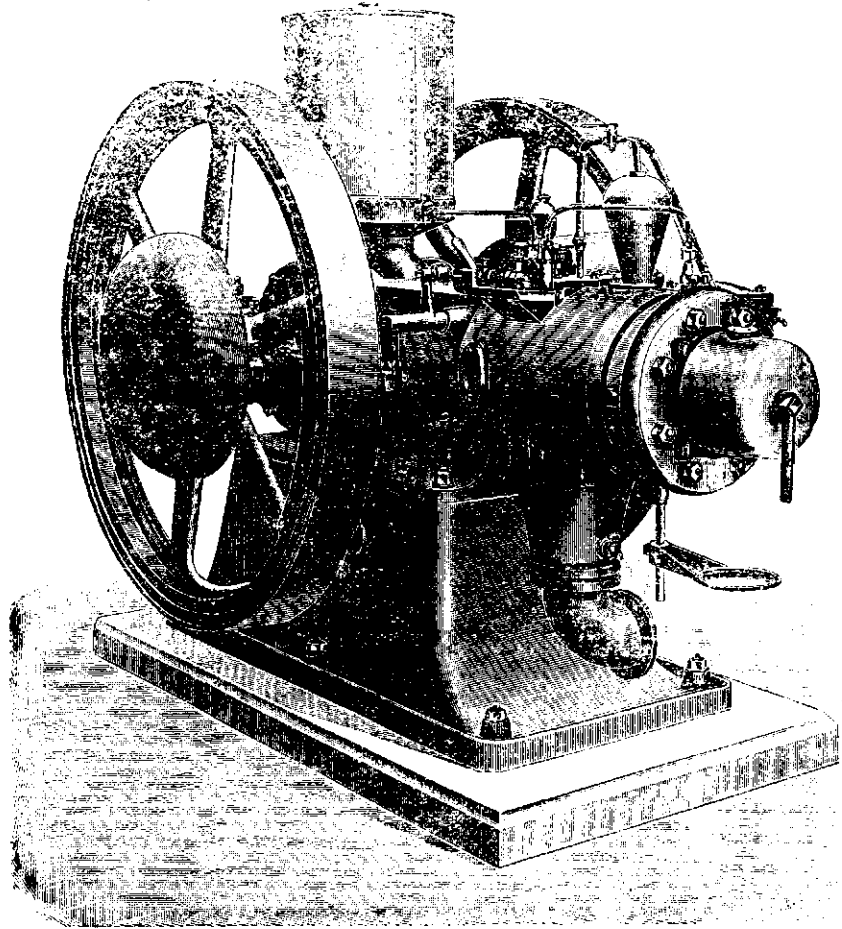
Adresa telegrafică: Muschong, Buziásfürdő. — Telef-interurb. 18.

BRÜDER SCHIEL

Fabrică de mașine, turnătorie de fer și clădire de mori

BRAȘOV

Turbine, motoare și locomobile, mori artistice-simple, transmisiuni, mașini agronomice. Patentate proprii.
Cea mai mare fabrică de mașini în Transilvania.
La expoziția din București 1906 »Grand Prix«, cea mai mare distincție, medalia de aur.

„Calendarul Național”

Întocmit de redacția »Foi Interesante« din Orăștie, a apărut pe anul 1908, fiind mai bogat și mai frumos, ca anul trecut.

Partea calendaristică a lui e urmată de cunoștințele de lipsă în umblarea cu posta și telegraful. Dar nu numai cu posta și telegraful dela noi, ci *din toată lumea*.

De vrei să știi cu cât poți trimite o telegramă în America în statul ori orașul cutare de acolo?, cu cât un pachet colo ori colo în lume, de vrei să știi că prin America, unde a început a merge lume de pe la noi, care orașe sunt mai mari, cari state, și sub ce stăpânire cad; de vrei să trimiți bani în America, ori în Africa, ori în Germania, Anglia, etc. și nu știi cum să trimiți și cât fac banii noștri în banii lor, ori ai lor în ai noștri, cumpărăți »CALENDARUL NAȚIONAL« în care le afli toate frumos lămurite și îndrumate!

Partea literară e apoi foarte desfătătoare și plină de chipuri frumoase! De vrei să vezi pe biruitorul dela Beiuș DR. VASILE LUCACIU; De vrei să vezi în chipuri lupta între cei doi bălauri: roman și dac, din a căror ciocnire a răsărit poporul român, apoi cum Dacii bătuti, de frica Romanilor își dau singuri foc cetății, cumpărăți »CALENDARUL NAȚIONAL« și le vezi pe toate în chipuri frumoase!

De vrei să vezi pe: CHRISTOS închipuind Ușa-mântuirii, stând în ea ca păstor încunjurat de blânzii miei, o minunată zugrăvire în chip a Evangheliei: „Eu sunt ușa; eu păstorul, ce sufletul își dă pentru oi, și cunosc pe ale mele și mă cunosc ale mele!“... sau uriașa corabie rusească spărgătoare de ghiață „Ecmarek“, care fuge prin ghiața de 12 metri de grosă! Chipul lui Satan ispitind pe Christos, când i-a zis: „Îți dau tot cât vezi pe aici, numai să te închini mie, Regina Elisabeta a României în mijlocul nenorociților copii și fetițe oarbe din azilul înființat de ea la București, chip de uriașe palate ce „zgărie norii cu vârfurile lor“, din America, strălucita defilare a cavaleriei (călăreților) români pe dinaintea Regelui Carol la 10 Mai în București, chipul unui pod ce s'a lucrat pe sus în aer, fără schele de razim pe pământ și altele, și altele. Cumpărăți »CALENDARUL NAȚIONAL« dela orăștie!

Prețul numai 18 cr. (36 fil.) de unu și 5 fileri de postă. La 10 exemplare se dau două (2) pe deasupra. Scrieți după ele la:

Administrația foii »LIBERTATEA« în Orăștie
(Szászváros).

ȘCOALA DE POMI ȘI TRANDAFIRI a lui Szabó István UJ-SZEGED, Főfasor nr. 35.

Recomandă cam 140,000 bucăți de 1, 2, 3 și 4 ani, altoi inobilitați de meri, peri, gutui, naspolya, cireși, vișini, caiși și perseci, așa mai departe pruni și ringloți, în ecsemplare frumoasă și drepte, cu rădăcină sănătoasă.

— Pomii se pot comanda în tulpini mici, semi-mici și înalți. —

Prețul: 100 bucăți 40—60 cor. ecsemplare înalte pentru alu 100 bucăți 70—80 cor.

Trandafiri înalți, din pământ liber, diferite soiuri, 80—200 fil. Tufe de trandafiri nobilitați din rădăcină, din pământ liber ecsemplare frumoase, tari de soiurile cele mai bune bucata: 40—50 fil. — Trandafiri cari se urcă „Crimson Rambler“, în lungime 1—2 metri prețul unui ecsemplar 40—60 fil. — Teiu cu frunze mari, ecsemplare tari bucata 2 cor. — Pomii sălbatici 500,000 bucăți, cei mai mulți transplantați, Se pot comanda meri, peri, Prunus Mirabolan, Prunus Mahalék, perseci de toamnă și galbeni, 1000 de bucăți 10—30 cor.

Mare asortiment de salerămi rotunzi și piramidați. Thuja Compacta și Piramidalis depozit mare în preț ieftin.

Vă rugăm să cereți catalog de nume și prețuri îl trimitem gratuit.

A apărut

CALENDARUL POPORULUI ROMÂN pe anul 1908.

Cel mai frumos și bogat calendar românesc dela noi. Se extinde pe 13 coale de tipar, 208 pagini.

Cuprinsul Calendarului: 1. Cronologia anului. Cele 12 luni cu roșu. După fiecare lună o pagină curată pentru însemnări. Regentele anului. Luna. Întunecimi. Zile de repaus. 29 Februarie. Semnele cronologice. Zile schimbătoare peste an. Posturile. Deslegarea posturilor. Anotimpurile. 2. Tabela cametelor. 3. Domnitorii din Europa cu 29 chipuri. Țările și numărul locuitorilor și cu capitala fiecărei țări. 4. Consulatele din Budapesta. 5. Poșta: I. Scrisori; II. Mandate poștale; III. Pachete; IV. Telegramme. 6. Călătoria cu trenul: a) persoane; b) pachete. 7. Timbre și taxe pe tot felul de rugări, sentințe, contracte, petiții, etc. 8. Despre procese: Un articol în 10 capitole, foarte folositor și interesant pentru oamenii dela sate. — Partea literară: 9. Norocul celor 3 fete. 10. Câți jidani sunt pe lume? 11. Blăstămul soției (poezie). 12. Isus și paserile. 13. Blăstămul de mamă (poezie). 14. Obiceiuri rele. 15. Vrăjitoarea. 16. Cucul și domnișorul. 17. Români. 18. La botez (poezie). 19. De când sunt judecătoria. 20. Telegrafia. 21. Trai la stână. 22. Cindătenii la animale. 23. Scrisoarea orbilor. 24. Purecele. 25. Graba strică treaba. 26. Analfabeții. 28. Emigrarea. 29. Răscala țărănească. 30. Cojocarii sfântului Ilie. 31. Lupta pentru drepturile noastre. 32. Răvașul anului cu toate întâmplările mai însemnate din lume. 33. Ce e românesc în Budapesta? 34. Razele Röntgen. 35. Baia de cărbuni. 36. Sfaturi economice. 37. Glume presărate în tot textul Calendarului și anunțuri.

Dintre ilustrații amintim: Casa deputaților (Reichstrath) din Viena. Deputații români din parlamentul austriac. Dr. Vasile Lucaciu. Vichentie Babeșiu. Deputații țărani din parlamentul austriac. Casele fundațiunii Gozdu din Budapesta. Capela gr.-or. română din Budapesta. Conducătorii comunității bisericești gr.-or. rom. din Budapesta. Redactorii ziarului „Lupta“ și „Poporul Român“. Reuniunea meseriașilor români din Budapesta. Personalul tipografiei „Poporul Român“. Departamentul mașinilor de tipar a tipogr. „Poporul Român“. Boboteaza în București. Biserica țarului Alexandru II din St.-Petersburg. „Vatra luminoasă“ din București. Palatul regal din Buda. Sala mică de dans. Odaia de dormit a regelui și alte multe chipuri 100 la număr. Învalitoare Calendarului și de astădată se prezintă în formă de tot modernă, tipărită în 3 culori.

Un exemplar costă 40 fileri, iar porto postal 10 fileri. Cei ce comandă cel puțin 15 exemplare, primesc 15 procente rabat, adică 15 exemplare costă 5 cor. 10 fil., 25 exemplare costă 8 cor. 50 fil., 50 exempl. costă 17 cor. și așa mai departe. Dela 15 exempl. în sus plătim noi și portul postal. Cei ce comandă mai puțin de 15 exempl., plătesc 10 fileri pentru fiecare exempl. Comercianții primesc 25 procente.

Comandele să se adreseze la:

Tip. „Poporul Român“ Budapest, VII., István-ut 11.

STIMATE DOAMNE!

Comandați numai odată de probă cosmeticul de înfrumșetare
Crema Havasi-Gyopár de dr. Biró

și Vă veți convinge că acest cosmetic minunat îndepărtează imediat piștii, petele de ficat și tot felul de erupțiuni de pelea feței, și îi dă o frăgezime tinerească. Un borcan mare 1 cor. Săpunul 70 fil.

Cel mai eficace preparat contra anemiei, lipsa de apetit și nenositare este preparatul alui Dr. BIRÓ Tokaji China-Vasbor
Are un gust plăcut, întărește și curăță sângele. Prețul unei sticle 2 cor. 40 fil.

„ARANYHARMAT“.

Prin întrebuintarea căruia se poate colora părul în blond-auriu. Acest mijloc e nestrăcacios atât pentru păr cât și în general pentru sănătate. Nu vopsește! Nu murdărește! Prețul unei sticle cu îndrumare 3 coroane.

Toate aceste se află în deposit principal la:

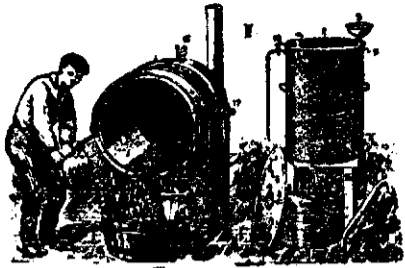
Farmacia WOLFF, Kolozsvár.

Correspondență particulară în limba română!

Haas Lajos,

măstru-lucrător de aramă,
Budapest, VII., Dohány-utca nr. 34.

Instrumente de fabricare de spirt, cognac, liquer, țuică și instrumente de a condensa acestea.

MARE MAGAZINĂ.

Tot felul de instrumente și lucruri necesare la fabrică. — Vase de aramă roșie pentru hoteluri, birturi. Vase de fert cafea, vase de spălat curățit.

Prețuri ieftine.

Ioan Philipovits
fabricant

de ornamente, steaguri bisericesti
steaguri pentru reuniuni și baldahin

VERSECZ.

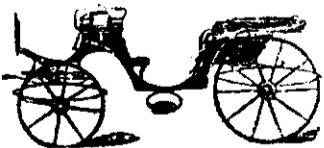
FEIWEL ROT
BUDAPEST
IX. IPAR-UTCZA 4 SZ

Bancă de școală
Mobile de școală
Mobilă modernă de biurouri
și fabricare de instrumente gimnastice.
Catalog de prețuri gratuit și porto franco.

Szeszák S. és Fia
fabrică de trăsuri aranjate cu electricitate
Kolozsvár, Malom-u. 12.

Mare magazin de trăsuri, care îndeștește ori-ce pretenții; atelier de reparare.

Fabrică de calese asortată cu toate mașinile moderne tehnice.

In Cluj și jur e unica fabrică, în care se pregătește fierul care p rite a trăsuri: fabricăm roate, facem lucruri de fierar, pielar și de lustruit sub conducerea mea personală, cu prețurile cele mai moderate. — Ținta noastră principală e: lucrare bună și solidă, dar ieftină. — Serviciu prompt. — Răspundem imediat comandelor din provincie. — Recomandăm diversele părți de trăsura, cari se vând; așa numitele „măntuitoare de noroi” cu șezutul închis bine

Fondat în 1870. — Prețuri gratis.

Cântarea înaltă sufletul!

GEORGE DIMA: Cele mai frumoase compozițiuni de caracter bisericesc și lumesc pentru cântare și pian, coruri mixte și de bărbați etc. ale acestui măstru al muzicii au apărut la

H. ZEIDNER în Brașov. Catalog gratuit!

In aceeași librărie este un sortiment bogat în cărți literare românești, de utensilii pentru scris și desen, deposit de hârtie, și despre aceste se află catalog, care se trimite gratuit.

Cel ce dorește a avea RACHIE

ieftină,
FĂRĂ CĂZAN

acela să-și procure dela comerciantul **Radovan Popovits, în Ujvidék,**
CARTEA

din care poate învăța cum să facă toate răchiurile și cum manipularea vinurilor.

Prețul acestei cărți e 6 cor.

Tot așa vând materialul necesar cu praf cu tot.

Prețul pentru 100 litre 8 cor.

Import de cea mai fină cafea.

Căfele prăjite

prăjite zilnic și proaspăt în prăjitorul meu propriu cu vapor, din soiurile cele mai alese:

Cafea Cuba mărgea, ce mai fină, 1/2 Kgr. fl. 1.20
Amestec de Granada Nouă, 1/2 Kgr. „ 1.—
„ regal (Király Keverék) 1/2 Kgr. „ —80
„ Domingo 1/2 Kgr. „ —70

Căfele brute.

Cafea Mărgea și Cuba, foarte fină, 1/2 Kgr. fl. 1.—
„ Java de aur 1/2 Kgr. „ —90
„ Mocca, 1/2 Kgr. „ —90
„ Liberia, 1/2 Kgr. „ —80
„ Mărgea și Cuba, 1/2 Kgr. „ —80
„ Quatemala, 1/2 Kgr. „ —90
„ Santos, Mărgea și Cuba 1/2 Kgr. „ —60

T e a.

Fărmituri, 1/2 Kgr. „ 1.50
Kongo, 1/2 Kgr. „ 1.50
Amest. reg. (Király kev.), 1/2 Kgr. „ 3.—
Mandarin (veritabilă), 1/2 Kgr. „ 4.—

Vânzare în mare și mic.

— In provincia franco. —

Cu deosebită stimă:

Wizner Benő,

negustorie de import de cafea și alte din Fiume

Szeged, Károly-utca 16.

— Zilnic cafea proaspătă prăjită. —

Iun. Hepp Gyula

LIPPA.

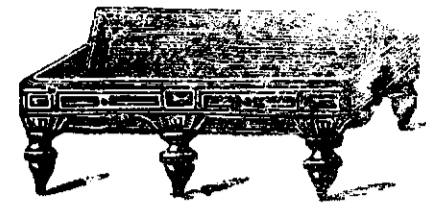
Recomandă asortimentul lui de **diferite pieluri**, anume opinci recunoscute de locuitorii români din ținuturi veche.

FIRMA FONDATĂ LA ANUL 1860.

DÓSA FARKAS

fabricant de biliard în Cluj,

Kolozsvár, Mátyás király-tér nr. 3.

Deposit de biliard gata.

Pregătesc mese de biliard și le re-parez atât

în oraș cât și în provincie, imediat. Țin în depozit **bastoane de biliard** (daco) chiulele de biliard de **bansolin și fildeș**, (os de elefant), apoi: **cretă, piele de biliard, lipici** și ori-ce alte lucruri trebuincioase.

Primesc tot felul de lucrări de instalare pentru **cafenele, cofetării și locuințe.**

IOAN MARTIN

croitor bărbătesc
ARAD, STRADA HUNYADI

Cu sosirea sezonului de toamnă recomand magazinul meu bine asortat cu

stofe de lână

din țară și strănătate, din cari confecționez hainele cele mai moderne și cu preț redus. O comandă de probă poate convinge pe ori și cine despre aceasta. Principiul meu este lucru frumos, modern și profit puțin. Solicit părtinirea binevoitoare.

IOAN MARTIN.

Pentru desfacerea mai repede!

Caspari Frigyes és Társai

Medgyes (Nagyküküllő m.)

recomandă cu preț redus produsele

școalei de pomi

precum:

pomii cu simburii tari, tufe de agriși și coacăze (ribiszke), smeură, fragi, tufe decorative, vlăstari sălbatici de pomi fructiferi, pentru garduri vii, brazi și trandafiri, etc.

Preț-curent se trimite gratuit la dorință.

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără pentru prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

AVIZ!

Subsemnatul, cumpărând prima fabrică transilvană de
casse de fier și oțel

priv. ces. și reg. a dlui
G. Oszy, îmi iau
voe a aduce la cuno-
ștința prea on. public,
că în fabrica mea se
execută tot felul de

CASSE și după
toate
mărimile din cel mai
bun material posibil.
Cassele de fier și oțel
panțerate se execută
după cele mai nouă
sisteme engleze și ame-
ricane **sigure contra
focului și spargerei**
pentru care dau de-
plină garanție.

Atrag atenția onor.
public interesat a nu
confunda fabrica-
tele mele cu alte
fabricate, făcute din
material slab și
prin urmare fără
valoare.

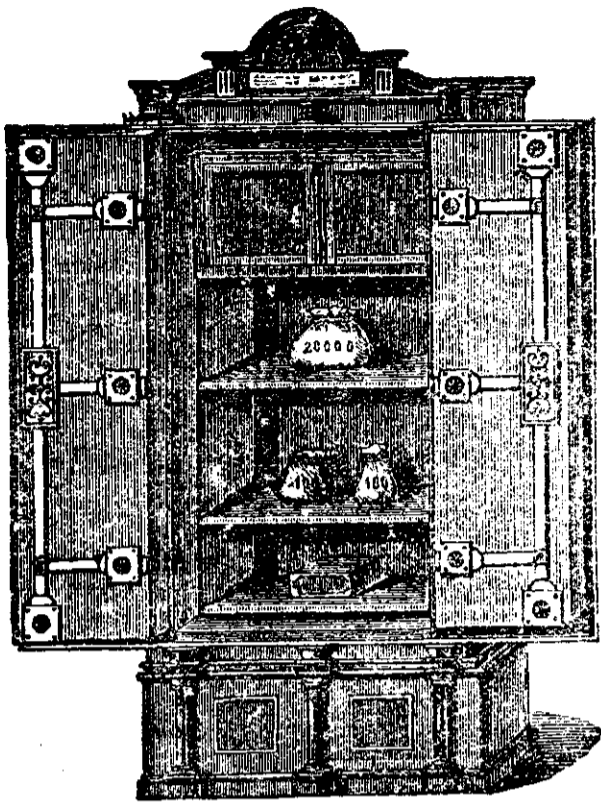
Rugând pe prea on.
public pentru binevoitorul sprijin, semnez
cu distincție stimă:

E. Purece

fabricant de casse

SIBIU (Nagyszeben), Rosenangergasse nr. 9.

■ Cataloge de prețuri la cerere gratis și franco. ■

Filială în T.-Recaș.

Filială în Buziaș.

Expositură în Toracul-mic.

„TIMIȘIANA“

instituit de credit și economii
societate pe acții în Timișoara.

Anul întemeierii 1885. : : : Depuneri : : Cor. 2.500.000.
Capital de fond Cor. 600.000. Fond de rezervă Cor. 200.000.

Primește depuneri spre fructificare și dă
deponenților 4½%, după depuneri peste
20000 cor. cu abdicere de 90 zile 5% in-
terese netto. Darea de venit după capita-
lele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 5000 cor. se pot ridica și se plă-
tesc fără abdicere. Depuneri și ridicări se pot face
pe cale postală. și se expediază franco.

Escomptează cambii cu 6%—8% interese.

Tot asemenea, acordă credite hipotecare
precum și amortizaționale în modul cel
mai culant.

Direcțiunea institutului.

„VICTORIA“ INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII

SOCIETATE PE ACȚII

Fondată la anul 1887.

Centrala în **Arad**, calea Archiducelui Iosif No. 2 (vis-à-vis de primărie) casa proprie.
Filiala în **Chișineu** (Kisjenő) casa proprie.

Capital societar	1.200,000.— Cor.	Depuneri spre fructificare	6.000,000.— Cor.
Fond de rezervă	900,000.— Cor.	Circulațiunea anuală	150.000,000.— Cor.

*Primește depuneri spre fructificare, despre cari
eliberează libele.*

*Pentru sumele depuse fără termen de abdicere
și rămân la bancă pe timp mai scurt de 3 luni
de zile, plătește deponenților 4% interese, — iar
pentru depunerile elocare pe timp mai
lung de 3 luni de zile, după mărimea sumei
depuse: plătește deponenților 4½% și 5%
interese fără nici o detrageră.*

După toate depunerile contribuția (darea) de
interese o plătește institutul separat.

*Depuneri până la zece mii de coroane, după
starea cassei, să plătesc și fără de abdicere.*

**Escontează cambii și acordează credite
cambiale cu acoperire hipotecară.**

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordează împrumuturi hipotecare pe case de închiriat
și pe proprietăți de pământ.

*Se recomandă
a executa următoarele:*

<p>OPURI și BROȘURI</p>		<p>FOI PERIODICE</p>
<p>INVITĂRI BILETE DE LOGODNĂ <small>după dorință și în culori</small> BILANȚURI ANUNȚURI FUNEBRALE</p>	<p>• Tot felul de lucrări tipografice •</p> <p>atingătoare de această branșă</p>	<p>PROGRAME BILETE DE CUNUNIE <small>după dorință și în culori</small> ADRESE BILETE DE ÎNTRARE</p>
<p>„TRIBUNA“</p> <p>ARAD</p> <p>Str. Deák Ferencz nr. 20</p>		
<p>PREȚ-CURENTURI <small>de orice natură</small> NOTE STATUTE + LIBELE CIRCULARE</p>	<p>• Diferite tipăriri pentru bănci •</p>	<p>CĂRȚI DE VISITĂ <small>diferite formate</small> MENU PLICURI CU FIRMA OBLIGAȚIUNI</p>
<p>CĂRȚI în COMISIUNI</p>	<p><i>Prețuri moderate!</i></p>	<p>EDITURĂ PROPRIE</p>

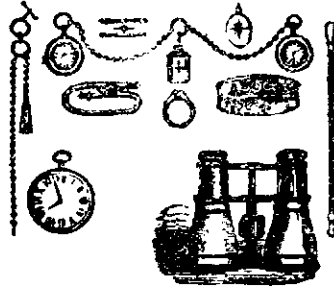
Comandele primite să efectueze prompt și conștiincios.

Sárga János

:: argintar și pregătitor de obiecte artistice ::
Kolozsvár, Mátyás király-tér 13.

Telefon nr. 354.

Telefon nr. 354.

Abundant provăzut cu obiecte de aur, argint și petrii scumpe. Pregătește tot felul de lucrări artistice: în aur, argint și altfel de lucrări de artă maginetră. — Schimbări de aur și argint, conform cursului zilnic. — Cu preț curent servim gratuit și franco.

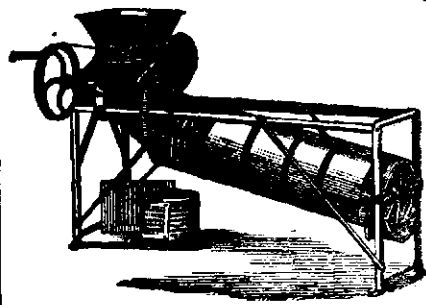
Simonffi

István

FABRICĂ DE MAȘINI

ȘI TURNĂTORIE DE FIER ȘI METAL

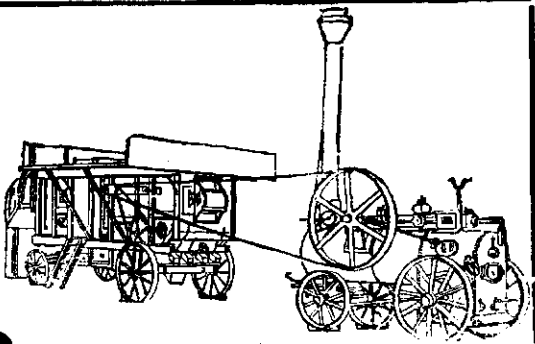
KOLOZSVAR (Cluj), str. Petőfi nr. 60.

Pregătește tot felul
de instrumente de comunicație, construcții
de moară, turnătorii de fier și metal.

Intreprindere de tot felul de reparări de mașini de agricultură, — mașini noi de trierat și cu construcția ușoară, mânăată de doi oameni.

Mai pregătește ciururi cu construcție nouă și ușoară care poate fi mânăată și de un băiat de zece ani.

Intre asemenea mașini, cari sunt în circulație aceasta este cea mai bună.

■ Prospecte se trimit gratuit la dorință. ■

Asigurări contra focului: case, bucate, mobile, vestminte, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCE. GENERALE DE A-SIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primesce oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal, — și le efeptuesce pe lângă cele mai favorabile condițiuni!

1. In ramul vieții: capitale cu termen fix, rente sestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment in ziua morții întâmplate;

2. In ramul focului: clădiri de tot felul, mobile mărfuri, produse de câmp ș. a.;

3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine reevitate ș. a. prin spargere;

4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, oucurus ovés, viă (vinea), pîen'e industriale cînepă, in, hîmel nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturele noastre locale și cercuale mai in fiecare comună și direct prin

Agentura principală „TRANSSYLVANIA“ in Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 899.

Asigurați contra grindinei: cucuruzul grâu, secara, ovézul și toată economia.

A. BITTERMANN

Hermanstadt Heltauergasse 9 Nagyszeben.

Recomandă celor interesați instrumente pentru prepararea cârjilor ș a membrilor artificiale după orice amputare

corsete ortopedice pentru cei cu corpul strîmb, tot felul de bandage perfecte și aparate pentru îngrijirea bolnavilor.

Bandage pentru vătămătură, corsete pentru a ținea eszul drept, bandage pentru femei. Pentru potrivirea formei se garantează.

Bandagele de Monopol ale lui Dr. Ostertag.

Locul de campărare pentru tot Ardealul.

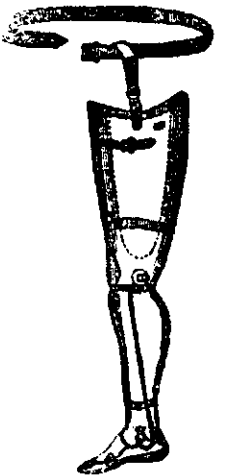
Cele mai bune bandage.

Prospect gratis.

Pentru cumpărătorii de en gros legături de vătămătură ieftine.

Depozit de Articole de igienă americane.

— Trimiterea discretă. —

Premiat la toate expozițiile la cari a luat parte ca exponent.

Victor Hess Sibiu

Prima fabrică transilvăneană de bascule cu poduri (cumpene)

INTEMEIAT LA 1896.

INTEMEIAT LA 1896.

Ofer articole de clasa primă:

Basculle cu pod de cântărit vite și cară încărcate poveri.

Basculle pentru vite cu grilaj de fier și întreg tot din fier.

Cântar de magazin și balanțe decimale construcția cea mai solidă pentru trebuințe economice pentru orașe, comune

în toate mărimile și esecutările

Garanție se dă pentru fiecare cântar.

Referințe dela firme și autoritate primul rang, stau la dispoziții,

Reparaturi și schimbări, amăsurat specialității, se execută grabnic

Liste de prețuri gratuit.

